

Rappion syklit

Julius Evolan historianfilosofia

Mats Hagström

Pro gradu -tutkielma

Yleinen historia

Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos

Humanistinen tiedekunta

Turun yliopisto

Helmikuu 2019

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

TURUN YLIOPISTO

Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos / Humanistinen tiedekunta

HAGSTRÖM MATS: Rappion syklit: Julius Evolan historianfilosofia.

pro gradu tutkielma, 72 s.

Yleinen historia

Helmikuu 2019

Tutkimus käsittelee italialaisen kirjailijan ja kulttuuriajattelijan Julius Evolan (1898—1974) historianfilosofiaa. Evola on esitellyt historianfilosofiaansa kirjallisessa tuotannossaan hänen tärkeimmiksi luettavissa teoksissaan: *Rivolta contro il mondo moderno* (1934, 1969), *Gli uomini e le rovino* (1953, 1972) ja *Cavalcare la tigre* (1961). Tutkimus pohtii, miten Evola on muodostanut historianfilosofiansa ja minkälaisiin kysymyksiin hän pyrkii sen avulla vastaamaan. Tutkimus perustuu englanninkielisiin käännöksiin Evolan kirjallisesta tuotannosta.

Evola katsoi länsimaisen maailman olevan alati syvenevässä kriisissä. Hänen historianfilosofiansa tutkii tämän kriisin syitä, sen eri vaiheita läpi historian, sekä sen lopullista muotoa. 1900-luvun kulttuuripessimismi on tutkimuksessa tärkeä viitekehys. Tämän lisäksi Evolan ajattelua tarkastellaan vasten eurooppalaista aatehistoriallista kehitystä, erityisesti modernisaation murrosta. Evolan historianfilosofia on monimutkainen kokonaisuus erilaisia vaikutteita, jossa filosofiset, kulttuuriset, poliittiset ja uskonnolliset argumentit yhdistyvät toisiinsa. Hän uskoi ajan olevan syklistä ja jokaisella syklillä on omanlaisensa vaikutus ihmiskunnan historiaan. Historia oli Evolan mukaan jatkuvaa liikettä pois kultaisesta ajasta, joka johti hänet kieltämään kaiken edistysuskon ja suhtautumaan erittäin pessimistisesti omaan aikakauteensa.

Asiasanat: Historianfilosofia, yhteiskuntafilosofia, kulttuuripessimismi, syklinen aikakäsitys, modernisaatio, traditio, konservatismi, traditionalismi

Sisällysluettelo

1. Johdanto	1
1.1 Evolan henkilöhistoria	1
1.2 Tutkimustilanne	8
1.3 Tutkimuskirjallisuus	10
1.4 Tutkimuskysymykset ja metodit	11
1.5 Alkuperäisaineisto	12
2. Traditio, regressio ja syklinen historia	14
2.1 Kahden luonnon doktriini	15
2.2 Aikakäsitys ja kastien regression laki	26
3. Moderni maailma	38
3.1 Antiikki ja keskiaika – heroisen syklin viimeiset vaiheet	39
3.2 Tiikerillä ratsastaminen – viimeisen syklin haasteet	53
4. Johtopäätökset	64
5. Lähteet	69

1. JOHDANTO

Vuonna 1951 Julius Evola (1898—1974) pidätettiin syytettynä fasismin glorifioinnista ja hänen katsottiin toimineen oppi-isänä nuorille äärioikeistolaisille radikaaleille. Hänet vapautettiin kuitenkin kaikista häntä vastaan nostetuista syytteistä. Puolustuspuheessaan Evola oli oman kantansa mukaan syytettynä väärin perustein. ”In my view there is no cause to speak of a glorification of ”ideas proper to fascism”. My principles are only those that, before the French Revolution, every well-born person considered sane and normal.”¹ Anton Monti kirjoittaa Italian uusfasismia käsittelevässä kirjassaan *Mustat vuodet* Evolan olevan edelleen merkittävä ideologi äärioikeiston piirissä.² H.T. Hansen on kirjoittanut perustavanlaatuisen tutkielman Evolan poliittisista edesottamuksista. Hänen mukaansa Italian äärioikeiston historiaa on mahdotonta ymmärtää ilman Evolaa.³ Laajan englanninkielisen tutkimuksen Evolan ajattelusta kirjoittaneen Paul Furlongin mukaan Evolan merkittävyys ei ole ainoastaan hänen vaikutuksessaan äärioikeistolaiseen ajatteluun. Furlong katsoo Evolan edustava eurooppalaisen konservatiivisen poliittisen ja filosofisen ajattelun marginaaliin painunutta haaraa.⁴ Näin ollen Evola näyttäisi toimivan jonkinlaisena linkkinä konservatiivisen ajattelun ja toisen maailmansodan jälkeisen äärioikeiston välillä. Kirjailijana Evola käsitteli politiikan lisäksi monia aiheita, kuten filosofiaa, uskonnollisia perinteitä, kulttuuria, historiaa ja esoteriaa. Kuka tämä vieläkin merkittävänä pidetty äärioikeiston ideologi oikein oli, joka itse katsoi vain puolustaneensa Ranskan vallankumousta edeltäneitä periaatteita?

1.1 Evolan henkilöhistoria

Giulio Cesare Andrea Evola syntyi vuonna 1898 Sisilialaiseen perheeseen ja sai katolisen kasvatuksen. Hieman yli kahdenkymmenen vuoden ikäisenä hän alkoi käyttää etunimeä Julius korostaakseen henkistä sidettään antiikin Roomaan.⁵ Filippo Tommaso Marinettin ja Giovanni Papinin ympärille kehittynyt futurismin taidesuuntaus vetosi nuoreen Evolaan. Marinetti julkaisi vuonna 1909 manifestinsa, josta liikkeen katsotaan saaneen

---

¹ Evola (1972) 2002, 294.

² Monti 2017, 43.

³ Hansen 2002, 91.

⁴ Furlong 2012, 19.

⁵ Furlong 2012, 2.

alkunsa. Futurismi korosti radikaalia siteiden katkaisemista perinteisiin arvoihin ja katsoi, että uusi Italia saattaisi nousta vain vanhan järjestyksen tuhkista. Marinettin futurismi oli korostetun patrioottista, sotilaallista ja imperialistista.⁶ Evola katkaisi siteensä liikkeeseen vuonna 1916, johtuen Marinettin äärimmäisestä nationalismista.⁷ Hansen katsoo, että nuoren Evolan suhteessa futurismiin tulee esiin yksi hänen keskeisistä luonteenpiirteistään, joka on läsnä myös hänen koko kirjallisessa tuotannossaan – halveksunta porvarillisia arvoja ja konventioita kohtaan. Evola ei koskaan mennyt naimisiin, ei saanut lapsia ja keskeytti insinööriopintonsa juuri ennen valmistumistaan, jotta häntä ei samaistettaisi porvarillisiin titteleihin.⁸

Papini oli kuitenkin antanut tärkeän vaikutteen tutustuttaessaan Evolan itämaisiin uskontoihin ja länsimaiseen mystiikkaan, erityisesti Mestari Eckhartin uskonnolliseen ajatteluun. Nuoruudessaan Evola tutustui myös Friedrich Nietzschen filosofiaan ja aikalaiskirjailijoihin, joista tärkeimpinä Carlo Michelstaedter ja Otto Weininger. Michelstaedterin syvän pessimistisestä teoksesta *Persuasione e rettorica* Evola löysi filosofisen oikeutuksen *autarkian*, ulkoisista tapahtumista riippumattomuuden periaatteelle, jonka hän oli aikaisemmin kohdannut uskonnollisissa ja esoteerisissa teoksissa. Weiningerin vaikutus Evolaan oli suuri, ulottuen etiikasta valtiota koskeviin kysymyksiin, juutalaisuuteen ja asenteisiin naisia kohtaan.⁹ Nietzschen filosofiassa Evolaan vetosivat antikristillisuus, porvarillisen maailman ja sen moraalisten arvojen halveksunta, egalitarismin ja demokraattisten ideaalien kritiikki sekä aristokraattisten arvojen maksimit. Vaikka Nietzscheellä oli suuri vaikutus Evolaan sitä ei tule ylikorostaa. Nietzschen filosofiasta puuttui Evolalle tärkein elementti, transsendentti^{10,11} Nietzschen korostetun naturalistinen¹² filosofia ei näin ollen kokonaisuutena vedonnut Evolaan, vaikka monet sen päätelmistä näkyvät hänen ajattelussaan.

---

⁶ Poggi 2009, 1–3.

⁷ Furlong 2012, 2–3.

⁸ Hansen 2002, 4.

⁹ Hansen 2002, 6–11; Hansen 1995, xv.

¹⁰ Filosofiassa termillä transsendentti tarkoitetaan tuonpuoleista, kokemuksen ja tiedon rajat ylittävää.

¹¹ Hansen 2002, 14–15.

¹² Naturalistisessa tulkinnassa kielletään ylikuonnolliset selitystekijät.

Vuonna 1917 Evola ilmoittautui vapaaehtoisena asepalvelukseen ja palveli lyhyen ajan ensimmäisen maailmansodan loppuvaiheissa tykistöupseerina. Sodanjälkeiset vuodet olivat Evolalle henkisen kriisin aikaa. Hän koki normaalin elämän merkityksettömäksi, ja tämä tyhjyyden tunne johti huumekekeiluihin sekä itsemurhan hautomiseen. Evola on kuvannut kokeneensa jotain valaistumisen kaltaista luettuaan vuonna 1922 buddhalaisen tekstin.¹³ Tämä kokemus esti Evolaa tekemästä itsemurhaa, johon saman nihilismin ongelman kanssa kamppailleet Michelstaedter ja Weininger olivat päätyneet.¹⁴ Sodan jälkeen hänestä tuli Italian johtavia dadaistimaalareita ja runoilijoita, sekä aktiivinen vuorikiipeilijä. Vuorikiipeily symboloi Evolalle pyrkimystä kohti transsendenttia. Alppi-vuoret opettivat yksilön kääntymään sisäänpäin ja muuntamaan omaa olemustaan. Dadaismi edusti Evolalle samanlaista pyrkimystä kohti transsendenttia ja vapautumista maailmallisuudesta. Saamastaan tunnustuksesta huolimatta, Evola katkaisi 1920-luvun alussa siteensä dadaisteihin, eikä maalannut yhtäkään taulua neljäänkymmeneen vuoteen.¹⁵

Vuosien 1923 ja 1927 välistä aikaa pidetään Evolan filosofisena kautena. Tällöin hän opetteli saksan kielen, jotta kykenisi lukemaan idealistifilosofien¹⁶ tekstejä alkuperäis-muodossaan. Schellingin, Fichten ja Hegelin premissi olemisesta ajattelun tuotteen re-sonoi Evolan omien ajatusten kanssa. Hän kuitenkin kritisoi erityisesti italialaisia idealismin edustajien, Benedetto Crocen ja Giovanni Gentilen, näkemyksiä.¹⁷ Johann Gottlieb Fichte edusti saksalaista varhaisromantiikkaa, G. W. F. Hegel puolestaan saksalaista idealismia. F.W.J Schellingin filosofia paikantuu taas eräänlaiseen välimaastoon romantiikan ja idealismin välillä, vaikka nykytutkijoista osa katsoo hänen kuuluvan enemmän idealistiseen suuntaukseen, kuin romantiikkaan. Siinä missä varhaisromanttinen filosofia painotti koherenttia tietoteoriaa¹⁸ ja realismia, keskittyi idealismi fundamentaaliseen

---

¹³ Furlong 2012, 3–4.

¹⁴ Hansen 2002, 5.

¹⁵ Hansen 2002, 26–29.

¹⁶ Filosofisen idealismin mukaan todellisuus on henkinen, tai olennaisesti riippuvainen tietoisuudesta.

¹⁷ Stucco 2002, 23.

¹⁸ Koherentin tietoteorian mukaan tiedon oikeuttaminen tapahtuu viittaamalla muihin uskomuksiin.

tietoteoriaan¹⁹. Fundamentalismi tässä filosofian kontekstissa tarkoittaa oletusta, että on olemassa perustavanlaatuisia totuuksia, jotka ovat epäilyn ulottumattomissa.²⁰ Kysymykseen epäilyn ulottumattomissa olevista totuuksista Evola vastasi muotoilemalla teorian absoluuttisesta yksilöstä. Tieto transsendentista itsestä on varmaa ja epäilyksetöntä. Absoluuttisen yksilön asema voitiin saavuttaa vapautumalla empiirisen todellisuuden ehdollisuudesta.²¹ Evolan filosofisena kautenaan muodostamat ideat vaikuttivat merkittävästi hänen myöhempään tuotantoonsa, vaikka hän ei enää palannut puhtaasti filosofiaa koskeviin aiheisiin.²²

Filosofisen vaiheen jälkeen seurasi laaja-alainen tutustuminen okkultismiin ja esoteriaan. Italialainen matemaatikko, kielitieteilijä ja pythagoralaisuuden seuraaja Arturo Reghini esitteli Evolan René Guénonin kirjalliselle tuotannolle. Tämä oli Evolalle ensikosketus traditionalismiin, josta muotoutui hänen ajattelunsa lopullinen kehys.²³ Traditionalismina tunnetun liikkeen pohjan loi ranskalaissyntyinen matemaatikko René Guénon (1886—1951).²⁴ Traditionalismia tutkivan *Against the modern world* -teoksen kirjoittaneen Marc Sedwickin mukaan traditionalismia ei voida pitää yhtenäisenä liikkeenä. Eri traditionalisteja yhdistävät Guénonin teoksista saadut vaikutteet ja filosofinen pohja.²⁵

Yhdessä Reghinin kanssa, Evola toimitti *UR* nimistä aikakausjulkaisua, joka keskittyi magian ja esoterian aiheisiin. 1928 Reghini ja Evola riitaantuivat vapaamuurariutta koskevien eriävien kantojen johdosta. Tämän jälkeen Evola toimitti yksin lyhyen aikaa *Krur* nimistä julkaisua, joka oli suoraa jatkoa *UR* lehdelle. Evolalla oli myös näkemyksellisiä eroja Guénonin kanssa, mutta nämä eivät johtaneet välirikoon, vaan kirjeenvaihto heidän välillään säilyi aina Guénonin kuolemaan asti vuoteen 1951.²⁶

---

¹⁹ Fundamentaalisesta tietoteorian mukaan on olemassa kyseenalaistamattomia peruskomuksia, joista muut uskomukset ovat riippuvaisia.

²⁰ Nivala 2015, 180—181.

²¹ Hansen 2002, 29—31.

²² Furlong 2012, 24.

²³ Hansen 2002, 32—33.

²⁴ Stucco 2002, 21.

²⁵ Sedwick 2004, 21.

²⁶ Furlong 2012, 5—6

Evola elätteli toiveita siitä, että oikeanlaisella ohjauksella fasismi olisi otollista maaperää traditionalistisen yhteiskuntajärjestyksen synnyttämiseksi. Hänen artikkeleitaan julkaistiin erilaisissa aikakausi- ja lehtijulkaisuissa, esimerkiksi fasistien puoluejohdon suosi-
massa *Critica Fascista* -lehdessä. Lehden perustaja ja päätoimittaja Giuseppe Bottai, josta myöhemmin tuli opetusministeri, oli tutustunut Evolaan heidän palvellessaan samassa rykmentissä ensimmäisessä maailmansodassa. Evolan artikkelit, joita julkaistiin lehdessä vuosina 1926 ja 1927, aiheuttivat kritiikillään voimakkaita vastareaktioita ja uhkauksia väkivallasta. Näiden reaktioiden takia Bottai päätyi lopettamaan Evolan artikkeleiden julkaisemisen. Tämä johti Evolan ensimmäisen poliittisen, erittäin poleemisen teoksen, *Imperialismo Pagano* julkaisemiseen, jonka herättämä pahennus teki kirjoittajastaan kuuluisan.²⁷ *Imperialismo Pagano* oli koottu Evolan aikaisempien lehti- ja aikakausijulkaisuihin kirjoittamien artikkeleiden pohjalta. Siinä hän katsoi eurooppalaisen sivilisaation korruption alkaneen antiikissa kristinuskon vaikutuksesta, mikä oli johtanut pakanallisen Rooman kulttuurin tuhoon. Fasismiin tulisi Evolan mukaan palata antiikin aikaisiin hengellisiin käsityksiin ja alistaa kirkko valtion alaiseksi.²⁸ Vuonna 1929 solmitut kirkon ja valtion välisen kiistan lopettaneet lateraanisopimukset saivat Evolan lannistumaan toiveissaan fasistihallinnon suhteen.²⁹

Evolan poleeminen teos sai enimmäkseen vihamielisen vastaanoton Italiassa, mutta se huomioitiin paremmin Saksan konservatiivisen vallankumouksen piirissä ja siitä julkaistiin saksankielinen laajennettu käännös vuonna 1933.³⁰ Konservatiivista vallankumousta on kuvattu ideologiseksi hyökkäykseksi modernia liberaalia, sekulaaria ja teollistunutta sivilisaatiota vastaan. Se koostui joukosta oikeistolaisia kirjailijoita, joita yhdisti kokemus hävitystä sodasta, sekä katkeruus häpeällisinä koettuja rauhannehtoja ja poliittista liberalismia kohtaan. Konservatiivisen vallankumouksen katsotaan kulttuurisena liikkeenä syntyneen nimenomaan hävityn sodan ja sen seurausten vaikutuksesta.³¹

---

²⁷ Hansen 2002, 37–38.

²⁸ Drake 1988, 406–408.

²⁹ Furlong 2012, 88–89.

³⁰ Hansen 2002, 40.

³¹ Herf 1984, 21–26.

Konservatiivisen vallankumouksen piiristä Evola löysi hengenheimolaisensa, joiden kanssa hän solmi läheisiä suhteita.³²

Aiempien filosofisten ideoidensa ja Guénonin traditionalismin pohjalta Evola alkoi kirjoittaa alun perin vuonna 1934 ilmestynyttä teostaan *Rivolta contro il mondo moderno*.³³ Elisabetta Cassina Wolffin mukaan *Rivolta* oli Evolan vastaus Nietzschen esittämälle nihilismin ongelmalle, eli kysymykselle siitä, minkä arvojen varaan yksilö voi rakentaa elämänsä kaikkien ideaalien häviämisen jälkeen.³⁴ Evola sai myös vaikutteita pessimistisestä historianfilosofiasta. Hansenin mukaan Oswald Spenglerin *Untegang des Abenlandes (1918)* oli viimeistään vakuuttanut Evolan siitä, että länsimainen sivilisaatio on tuhoon tuomittu. Mahdollisuus tämän rappiollisen kehityskulun kääntäminseen oli yksi niistä syistä, mikä sai nuoren Evolan suhtautumaan fasismiin myönteisin odotuksin.³⁵

Vuonna 1934 Evola matkusti Saksaan luennoimaan konservatiivisen vallankumouksen piiriläisille, joiden parista hän löysi ideologisen vastineen ajatuksilleen. Vallankumoukselliset olivat elättäneet samankaltaisia toiveita kansallissosialismin suhteen kuin Evola aiemmin fasismiin kanssa. Vuonna 1937 Saksan viranomaiset olivat alkaneet kerätä tietoja Evolan luennoista ja ne päätettiin lopettaa ideologisesti haitallisina seuraavan vuoden kuluessa. Päätökseen sisältyi huomautus, jonka mukaan fasistihallinto kykeni tuskin sietämään Evolaa, jota pidettiin haaveilijana ja fanaatikkona.³⁶ Furlong huomauttaa koivasti, että Evola tuki kansallissosialismissa ja fasismissa ainoastaan niitä Aspekteja, jotka hän katsoi yhteneväisiksi oman traditionalisminsa kanssa.³⁷ Hansenin mukaan Evolalla oli toisen maailmansodan aikana kolme tavoitetta: henkisen yhteyden luominen Italian ja Saksan välille, omien rotuoppiensa propagoiminen, sekä perustan luominen uudelle eurooppalaiselle sodanjälkeiselle järjestykselle. Kun selvisi, että Evolan

---

³² Hansen 2002, 57—58.

³³ Furlong 2012, 8.

³⁴ Wolff 2014, 260.

³⁵ Hansen 2002, 15.

³⁶ Hansen 2002, 58—63.

³⁷ Furlong 2012, 114.

luennoillaan esittämät ajatukset erosivat kriittisesti kansallissosialismin ideologiasta, hänet pakotettiin marginaaliin ja jätettiin huomiotta.³⁸

Evolan asenne fasismia kohtaan oli toiveikas, mutta äärimmäisen kriittinen. Radikaalit kannanotot toivat hänelle monia vihamiehiä, mutta löysivät myös jonkinlaista tukea. Hänen artikkeleitaan ja kirjojaan julkaistiin ja hän pystyi matkustamaan melko vapaasti. Evola oli julkaissut vuonna 1941 traditionaalista rotuoppia käsittelevän teoksen *Sintesi di dottrina della razza*. Mussolini oli lukenut teoksen ja kutsunut Evolan tapaamiseen vuonna 1942. Hän halusi muovata fasismin virallisen rotuopin teoksen pohjalta.³⁹ A. James Gregor huomauttaa Mussolinin hyväksyneen teoksen, koska hän halusi muovata fasismille kansallissosialismista eriävän rotuopin. Gregor katsoo, että fasistihallinnolla ei ollut tarvetta Evolan metafysisille⁴⁰ ideoille, vaan syyt teoksen käyttämiseen olivat puhtaan käytännölliset.⁴¹

Vuonna 1945 Evola haavoittui Wienin pommituksissa ja halvaantui vyötäröstä alaspäin. Vietettyään pitkän ajanjakson sairaalassa, hän palasi Roomaan 1949, missä hän eli lopun elämänsä.⁴² Vuonna 1951 hänet tuotiin oikeuden eteen syytettynä fasistisen ideologian levittämisestä, mutta todettiin syyttömäksi. Furlong huomioi, kuinka tämä oikeudenkäynti oli tärkeä tapahtuma Evolan sodanjälkeisen maineen muodostumisessa. Se on myös Evolan elämän parhaiten dokumentoituja ajanjaksoja, sillä hän oli muutoin hyvin tarkka yksityisyydestään. Suurin osa mitä Evolasta tiedetään, perustuu hänen kirjalliseen tuotantoonsa, joka ei kuitenkaan valaise hänen henkilöhistoriaansa juuri ollenkaan. Uransa aikana vuosien 1925 ja 1974 välillä Evola kirjoitti yhteensä 36 kirjaa ja yli 1100 lehtiartikkelia.⁴³ Evola kuoli kesäkuussa 1974 ja hänen tuhkinsa laskettiin hänen toiveidensa mukaisesti railoon Monte Rosan jäätiköllä.⁴⁴

---

³⁸ Hansen 2002, 67—68.

³⁹ Hansen 2002, 47.

⁴⁰ Metafysiikka filosofian osa-alueena tarkastelee kysymyksiä todellisuuden perimmäisestä luonteesta.

⁴¹ Gregor 2004, 340.

⁴² Stucco 2002, 25—26.

⁴³ Furlong 2012, 1—2.

⁴⁴ Hansen 2002, 91.

1.2 Tutkimustilanne

Evolan kirjallinen tuotanto on saanut ristiriitaisen vastaanoton ja aiheuttanut eriäviä tulkintoja. Poliittiset näkemykset Evolan tuotannossa ovat olleet keskeisiä häntä koskevissa tutkimuksissa ja akateeminen tutkimus on keskittynyt lähes poikkeuksesta Evolan ajattelun poliittiseen puoleen. Anna Cento Bull katsoo, että ainutlaatuinen kritiikki modernisaatiota kohtaan teki Evolasta Italian uusfasistien gurun, jonka teoksista oli löydettävissä ideologinen doktriini fasismille vihamielisessä ympäristössä toimimiseen toisen maailmansodan jälkeisenä aikana.⁴⁵ Franco Ferraresin mukaan Evola on radikaalin oikeiston tärkein intellektuelli, jonka ajattelu oli sekoitus itämaisia uskontoja, saksalaista idealismia, traditionalismia, sekä konservatiivisen vallankuomouksen ideoita. Hän katsoo Evolan yhdeksi 1900-luvun johdonmukaisimmista liberalismiin ja demokratian vastaisista ajattelijoista, jonka moninaiset vaikutteet löysivät yhtymäkohtansa henkisen transsendenssin tavoittelussa. Tähän liittyivät asketismi, haluista luopuminen ja itseuhraus, jotka kulminoituivat maskuliinisessa soturimentaliteetissa.⁴⁶

Furlong huomioi, kuinka Evolan ajattelun perusteet olivat muotoutuneet 1920- ja 1930-lukujen aikana, jo ennen *Rivoltan* ensimmäistä julkaisua. Tämän vuoksi hän kykeni sodan jälkeen onnistuneesti irtautumaan fasismista, koska hän ei katsonut ideoidensa koskaan olleen fasistisia. Omien traditionalististen oppiensä avulla Evola kykeni vetoamaan sodanjälkeiseen sukupolveen, selittäen mikä fasismissa oli johtanut sen tappioon. Furlongin argumentin mukaan Evolan ajattelua tulisi tarkastella osana Ranskan vallankuomouksen jälkeistä konservatiivisen ajattelun perinnettä. Fasismi voidaan nähdä yhtenä osana tätä jatkumoa, mutta sen puitteissa Evolan ajattelun tarkasteleminen jää auttamattomasti vajavaiseksi.⁴⁷ Myös Hansen katsoo, että Evolan ajattelun periaatteet olivat pysyvästi muodostuneet jo varhain. Hansenin mukaan Evolan poliittiset näkemykset muuttuivat hänen elinvaiheidensa mukaan, mutta periaatteet, joiden kautta hän tarkasteli aikakauttaan, pysyivät aina samoina.⁴⁸

---

⁴⁵ Bull 2009, 590.

⁴⁶ Ferraresi 1996, 43–45.

⁴⁷ Furlong 2012, 136; 145.

⁴⁸ Hansen 2002, 2–3.

Furlongin mukaan akateeminen tutkimus Evolasta on ollut epäsuoraa, häntä on tutkittu sivullisena toimijana laajempien kehysten yhteydessä. Suhtautumisesta Evolaan voidaan Furlongin mukaan erottaa kolme erilaista lähestymistapaa. Yleisin on ollut sijoittaa Evola vähäiseksi, mutta silti tärkeäksi osaksi fasismia. Hänen on katsottu omanneen jonkinasteista kulttuurista vaikutusta. Toisekseen Evolan on sijoitettu osaksi ideologisen oikeistoajattelun jatkumoa, josta fasismin katsotaan olleen vain yksi haara. Kolmanneksi Evolaa on lähestytty enemmän puhtaasti filosofina, jonka ajatuksia ei voida soveltaa poliittisesti.⁴⁹ Evolan kirjallinen tuotanto käsittelee erittäin laajan kattauksen erilaisia aiheita, joten on myös ymmärrettävää, että niitä on lähestytty eri näkökulmista, eikä niistä näytä vallitsevan konsensus. Elisabetta Cassina Wolffin mukaan väittely Evolan moraalisesta vastuusta koskien Italian äärioikeiston terroritekoja vuosien 1969 ja 1980 välillä alkoi hänen kuolemansa jälkeen, eikä ole päättynyt ainakaan vielä. Evolan ideoita kohtaan esiintyy edelleen kiinnostusta oikeistolaisissa alakulttuureissa niin Italiassa, muualla Euroopassa, sekä Venäjällä ja Yhdysvalloissa.⁵⁰ Furlongin mukaan vasta vuoden 1990 jälkeen Evolan tuotanto on saanut laajempaa huomiota Italiassa, missä häntä oli aiemmin pidetty lähinnä ideologisen peitteenä äärioikeiston aiheuttamille väkivaltaisuuksille.⁵¹

Evola on tutkittu lähes poikkeuksetta poliittisena ja yhteiskunnallisena ajattelijana. Hänen suhteensa fasismiin ja uusfasismiin on saanut erilaisia tulkintoja. Esimerkiksi Bull ja Ferraresi katsovat Evolan edustavan ideologista fasismia. A. James Gregor puolestaan on argumentoinut, että Evolan ei voida missään tapauksessa katsoa edustavan fasismia, eivätkä hänen ajatuksensa löydä vastaavuutta fasismin ideologiasta.⁵² On selkeästi problemaattista, voidaanko Evolan katsoa edustaneen fasismia vai ei. Omien sanojensa mukaan Evola ei koskaan ollut fasisti, mutta esimerkiksi Furlong huomioi kuinka hänen ajatuksensa kuitenkin edustivat aikanaan marginaalista, mutta jossain määrin vaikutusvaltaista aatevirtausta Italian fasistihallinnon aikana. Sen sijaan Evolan vaikutuksesta radikaaliin oikeistoon toisen maailmansodan jälkeisenä aikana ei ole epäilystä, mutta sen

---

⁴⁹ Furlong 2012, 17–18.

⁵⁰ Wolff 2016, 479–480.

⁵¹ Furlong 2012, 19.

⁵² Ks. Gregor 2005: Mussolini's Intellectuals.

voimakkuutta on vaikea todeta. Evolan tuotantoa on laajemmin alettu kääntää englannin kielelle 1990-luvulla ja hänen teoksensa ovat saaneet kansainvälistä huomiota.⁵³

1.3 Tutkimuskirjallisuus

Kokonaisvaltaisen katsauksen Evolan ajatteluun ja uraan englannin kielellä on tehnyt Paul Furlong teoksessaan *Social and political thought of Julius Evola*. Vuonna 2012 ilmestynyt tutkimus on jatkoa Furlongin aiemmalle Evolasta kirjoittamalleen artikkelille *Riding the tiger: crisis and political strategy in the thought of Julius Evola*. Furlong on kirjoittanut teoksensa esittelynä Evolan poliittiselle ajattelulle. H. T. Hansenin essee *Julius Evola's political endeavors* tarkastelee Evolan vaikutteita sekä hänen suhdettaan politiikkaan. Hansen tutkii Evolan poliittisten näkemysten filosofisia perusteita. A. James Gregor on tutkinut Evolan suhdetta Italian fasistihallintoon teoksessaan *Mussolini's intellectuals: fascist social and political thought* (2016). Evolan teoksia kääntänyt Guido Stucco on kirjoittanut lyhyen esittelyn Evolan keskeisistä teemoista artikkelissa *The legacy of a European traditionalist: Julius Evola in perspective*. Poliittinen ja yhteiskunnallinen näkökulma on tutkimuksissa yleisin, vaikka Evolan tuotannosta vain pieni osa käsittelee näitä aiheita. Traditionalistista koulukuntaa kokonaisuutena on tutkinut Mark Sedwick teoksessa *Against the modern world: traditionalism and the secret intellectual history of the twentieth century* (2004).

Koska Evola on liitetty osaksi konservatiivisen poliittisen ajattelun jatkumoa, käytän tutkimuksessani tätä taustoittavana tekijänä. Poliitiikan tutkija Andrew Heywoodin teokset *Political ideologies* ja *Political theory* sisältävät yleiskatsaukset konservatiiviseen ajatteluun. John Schwarzmantelin *The age of ideology: political ideologies from the American revolution to postmodern times* on yleiskataus modernisaation murrokseen ja siitä syntyneisiin poliittisiin ideologioihin. Nämä ovat omalle tutkimukselleni oleellisia taustottavia tekijöitä, joiden kautta tarkastelen Evolan sijoittumista eri ideologisiin jatkumoihin.

---

⁵³ Furlong 2012, 15–16.

1.3 Tutkimuskysymykset ja metodit

Tutkimuksessani tarkastelen Evolan historianfilosofiaa kuten hän esittää sen kirjallisessa tuotannossaan. Pyrin paikantamaan Evolan ajattelua aikalaiskontekstiinsa, sekä tarkastelemaan hänen historianfilosofiansa liittymäkohtia laajempiin aatevirtauksiin. Aiemmassa tutkimuksessa esiintyvät poliittiset näkökulmat ovat osa tutkimukseni kontekstia, mutta keskityn erityisesti Evolan historialliseen ajatteluun. Tutkimus tarkastelee miten Evola on muodostanut historianfilosofiansa ja mihin kysymyksiin hän etsi sen kautta vastauksia. Tämän lisäksi tutkin miten Evola hahmottaa maailmanhistoriaa oman historianfilosofiansa kautta ja mitä esimerkkejä hän nostaa esiin argumenttiensa tueksi. Erityisesti Euroopan historia ja aatehistoria toimii tärkeänä kontekstina tarkasteltaessa Evolan historiakäsityksiä. Pyrin muodostamaan Evolan historianfilosofiasta kokonaiskuvan sekä tarkastelen sitä aikalaiskontekstia vasten. Oma näkökulmani keskittyy tarkastelemaan Evolan historianfilosofiaa kokonaisuutena. Näin ollen se eroaa esimerkiksi Furlongin puhtaasti Evolan poliittiseen ajatteluun keskittyvästä näkökulmasta.

Koska Evola on muodostanut historianfilosofiansa erittäin monenlaisista vaikutteista, olen tutkimuksessani pyrkinyt huomioimaan näitä olennaisilta osin. Tarkastelen Evolan filosofia argumentteja, siten kun ne liittyvät hänen historiakäsityksiinsä. Konservatiivinen poliittinen ajattelu ja sen taustalla vaikuttavat argumentit ovat tärkeä viitekehys, samaten eri uskonnoista ja myyteistä lainattu terminologia. Evola ei eksplisiittisesti käsittele historianfilosofiaa, vaan liittää tämän laajempaan merkitysyhteyteen. Tutkimuksessani olen eritellyt Evolan kirjallisesta tuotannosta hänen historiannäkemyksensä. Lainaukset ovat lähdeaineiston mukaisesti englanninkielisiä.

Tutkimuksessani tarkastelen Evolan teoksia osana eurooppalaisen kulttuurin muutoksia 1900-luvulla. Kulttuurinen pessimismi on merkittävä aikalaistaustoittaja Evolan näkemyksissä. Ensimmäinen maailmansota oli asettanut edistyksen ja valistuksen arvot kyseenalaiseen asemaan. Vuonna 1918 ilmestynyt Oswald Spenglerin *Der Untergang des Abendlandes* heijasti nimenomaisesti uskonmenetystä länsimaiseen sivilisaatioon. Kulttuurinen kriisi kytkeytyy myös filosofiseen, eksistentiaaliseen kriisiin. Sekä kulttuurinen,

että eksistentiaalinen kriisi ovat hallitsevia teemoja Evolan ajattelussa. Tutkin miten Evolan historianfilosofia vastaa kysymyksiin arvojen perustasta ja länsimaisen sivilisaation kriisistä. Lisäksi tarkastelen miten Evola hahmotti kulttuurisen ja eksistentiaalisen kriisin syyt, vaikutteet ja mahdolliset lopputulemat. Tutkimus tarkastelee myös Evolan käsityksiä ihmisten historiallisesta toimijuudesta syklisen aikakäsityksen puitteissa. Nämä ovat Evolan historiankäsitysten kannalta merkittäviä teemoja, joita olen nostanut esiin alkuperäisaineistosta. Tutkimus on kvalitatiivista, jossa eri tekstiaineistoa analysoimalla muodostetaan laaja kokonaiskuva Evolan historianfilosofiasta ja liitetään se osaksi eurooppalaisen kulttuurin muutoksia sekä Evolan omaa aikakautta.

1.5 Alkuperäisaineisto

Pääasiallisena alkuperäislähteenä tutkimukselleni toimii Evolan pääteoksesta *Rivolta contro il mondo moderno* vuonna 1995 ilmestynyt Guido Stuccon englanniksi kääntämä *Revolt against the modern world: politics, religion and social order of the Kali Yuga*. Käännös perustuu *Rivoltan* kolmanteen laitokseen, joka on ilmestynyt alun perin vuonna 1969. Ensimmäisen kerran teos on julkaistu vuonna 1934 ja toinen laitos vuonna 1951. Wolffin mukaan ilmestyessään vuonna 1934 *Rivolta* erotti Evolan selkeästi Italian fasismin ideologisesta valtavirrasta, saaden välittömästi tunnustusta muilta traditionalisteilta.⁵⁴

Teoksessa Evola tarkastelee sivilisaatioiden morfologiaa ja traditionalistista historianfilosofiaa. Englanninkielisen käännöksen perustuessa kolmanteen laitokseen on pohdittava, kuinka paljon se on käynyt läpi muutoksia uudistusten myötä ja kuinka merkittäviä ne ovat olleet teoksen perussanomalle. Furlong kirjoittaa Roberto Melchiondan tarjoavan läpikotaisen tarkastelun eri laitosten eroista vuonna 1998 ilmestyneessä painoksessa. Hänen mukaansa eri painosten välisessä fraseologiassa on merkittäviä eroja,

---

⁵⁴ Wolff 2016, 481.

mutta teoksen perusta, joka on myös kaiken Evolan ajattelun ydin, pysyy samana laitoksesta toiseen.⁵⁵

Evolan pääteoksen lisäksi olen käyttänyt pääasiallisesti vuoden 1972 *Gli uomini e le rovine* teoksesta Guido Stuccon käännöstä *Men among the ruins* (2002), sekä Joscelyn Goodwinin ja Constance Fontanan käännöstä *Ride the tiger* (2003) vuonna 1961 ilmestyneestä teoksesta *Cavalcare la tigre. Rivoltan* lisäksi näissä teoksissa Evola esittelee perusteellisesti historiannäkemyksensä, vaikka ne eivät eksplisiittisesti käsittele historianfilosofiaa. Näiden lisäksi olen käyttänyt Evolan 1963 ilmestyneestä *Il cammino del cinabro* autobiografiasta Sergei Knipen käännöstä *The path of cinnabar* (2010). Evolan autobiografia on läpiluotaus hänen kirjallisesta tuotannostaan ja niissä käsitellyistä aiheista. Se ei käsittele Evolan henkilökohtaista elämää juuri lainkaan.

Alkuperäislähteiden eri laitosten ilmestymisessä on ollut pitkä aikaväli, mutta monet tutkijat ovat katsoneet Evolan argumenttien pysyneen samoina, lähinnä kieliasun vaihdellessa. Koska jokainen käännös on ilmestynyt Evolan kirjailijanuran viimeisinä vaiheina kirjoittamista laitoksista, voidaan niiden katsoa edustavan hänen ajattelunsa kypsää ja lopullista muotoa.

Ehud Sperlingin vuonna 1975 Yhdysvalloissa perustama kustantamo Inner Traditions on julkaissut englanninkielisiä käännöksiä Evolan teoksista. Kustantamo keskittyy new-age-kirjallisuuteen, okkultismiin sekä uskontoa ja kulttuuria käsittelevään kirjallisuuteen. Kustantamo on 1990-luvulta lähtien julkaissut yhteensä 11 Evolan teosta käännettynä, joihin kuuluvat muun muassa kirjailijan merkittävimiksi teoksiksi luettavat *Revolt against the modern world*, *Men among the ruins* ja *Ride the tiger*.⁵⁶

---

⁵⁵ Furlong 2012, 21–22.

⁵⁶ www.innertraditions.com/aboutus

2. TRADITIO, REGRESSIO JA SYKLINEN HISTORIA

Politiikan tutkija Andrew Heywood katsoo traditionalistisesta ajattelusta olevan tunnistettavissa kolme toisistaan eroavaa lähestymistapaa. Vallitsevia asiantiloja puolustava traditionalismi pyrkii jatkuvuuteen menneisyyden kanssa. Muutosta pyritään vastustamaan suojelemalla vallitsevia tapoja ja instituutioita. Progressiivinen traditionalismi taas tunnistaa ajoittaisen tarpeen luontaiselle muutokselle, korostaen maltillisuutta. Vaikka vallitsevia asiantiloja ja menneisyyden tapoja halutaan säilyttää, niistä ei tule pitää kiinni itsepintaisesti. Ajoittainen muutos koetaan tarpeellisena, sillä vallankumouksilla katsotaan olevan hallitsemattomia vaikutuksia. Radikaali traditionalismi puolestaan perustuu ajatukseen kultaisesta ajasta, joka tulisi palauttaa. Nykyiset asiantilat tuomitaan vertaamalla niitä idealisoitun menneisyyteen. Radikaalia traditionalismia kutsutaan myös reaktionaariseksi. Tällöin historia ei näyttäydy kehityksen jatkumona, vaan rappion ja korruption prosessina.⁵⁷ Evolan teoksen *Gli uomini e le rovino* englanninkielisen käännöksen alaotsikko *post-war reflections of a radical traditionalist* kertoo jo olennaisesti minkä suuntaista traditionalismia hän edusti.

Traditionalismia tutkinut Mark Sedwick liittää suuntauksen osaksi laajempaa konservatiivisen ajattelun perinnettä, jota luonnehtii radikaali kehitysuskon vastaisuus.⁵⁸ Heywoodin mukaan konservatismista poliittisena ideologiana on eriteltävissä viisi keskeistä piirrettä: traditio tai perinne, ihmisluonnon vajavaisuus, orgaaninen yhteiskunta, hierarkia ja auktoriteetti, sekä omaisuus.⁵⁹ Omaisuutta lukuun ottamatta jokaisella edellä mainitulla piirteellä on vahva asema Evolan ajattelussa. Jotta voimme ymmärtää Evolan argumentaatiota, on tutkittava hänen maailmankatsomuksensa peruspiirteitä ja ennakkoehtoja, joille hän perustaa ajattelunsa. Tässä luvussa tutkin Evolan käsitystä traditiosta ja mistä periaatteista hän katsoi sen muodostuvan. Mitä traditio tarkoitti Evolalle? Mitkä ovat Evolan mukaan traditionalismin periaatteet? Mikä on tradition ja historian välinen suhde? Miten käsitys ajasta liittyy tradition ja historian suhteeseen?

---

⁵⁷ Heywood 2004, 346—353.

⁵⁸ Sedwick 2004, 270.

⁵⁹ Heywood 2012, 68.

2.1 Kahden luonnon doktriini

Pääteoksensa *Revolt against the modern world* esipuheessa Evola arvioi aikalaisen länsimaisen sivilisaatiokritiikin pitkän sairauden oireeksi. Koska kritiikkiä ei ole esitetty kestävästä periaatteista lähtöisin, ne paljastuvat vain osaksi meneillään olevaa rappiollista kehityskulkua. Nykyiseen sivilisaatioiden degeneroituneeseen tilaan johtaneiden syiden katsotaan vaikuttaneen jo vuosisatoja ja ne ovat täysin hämärtäneet ymmärryksen ihmisyyden normaalista tilasta. Reaktiiviset näkemykset, joista puuttuvat positiiviset sisäiset periaatteet, eivät hänen mukaansa johda kestäviin ratkaisuihin. Modernin maailman ymmärtämiseksi tulee Evolan mukaan palata sellaisiin periaatteisiin, jotka olivat olemassa ennen kuin rappiolliset kehityskulut ovat edes alkaneet. Kapinan modernia maailmaa vastaan tulisi siis perustua sellaisille periaatteille, joiden katsotaan vallinneen ennen nykyiseen tilaan johtaneiden syiden ilmenemistä. Teoksensa ytimen Evola tiivistää seuraavanlaisesti:

Its main thesis is the idea of the decadent nature of the modern world. Its purpose is to present evidence supporting this idea through reference to the spirit of universal civilization, on the ruins of which everything that is modern has arisen: this will serve as the basis of every possibility and as the categorical legitimization of a revolt, since only then will it become clear what one is reacting *against*, but also and foremost, *in what name*.⁶⁰

Hallitsevana teemana on dikotomia modernin maailman ja tämän vastakohtana toimivan tradition välillä. Tämän kahtiajaon perusta löytyy Evolan ontologisista⁶¹ katsomuksista, jotka toimivat hänen analyysinsä pohjana. H.T. Hansenin mukaan Evolaa on vaikea sijoittaa 1900-luvun aatteellisiin virtauksiin. Tämä johtuu siitä, että modernin maailman dekadenssi on oletusarvo, joka johti irtautumiseen kaikesta siihen liittyvästä.⁶² Modernia maailmaa vastaan oli tehtävä täyskäännös. Tämä tarkoitti Evolalle irtautumista

---

⁶⁰ Evola (1969) 1995, xxx.

⁶¹ Ontologia filosofian osa-alueena tutkii olemassaolon luonnetta ja käsitettä. Sitä käytetään nykyisin synonyymina metafysiikalle, vaikka ontologian tutkimusalue on rajatumpi.

⁶² Hansen 2002, 99.

kaikista niistä ajatusmalleista, joiden hän katsoi siihen liittyvän, erityisesti edistysajattelusta. Historialliset degeneraation prosessit olivat tunnistettavissa tradition periaatteita tutkimalla ja niiden mukaan toimimalla. Seuraavaksi tarkastelen mitä Evola tarkoittaa traditiolla ja sen vastakohtaksi määritellyllä modernilla maailmalla sekä miten nämä liittyvät hänen käsitykseensä historiasta.

Evola aloittaa pääteoksessaan tradition analysoimisen teesillä kahden luonnon doktriinista. Tämän mukaan maailmassa on olemassa metafyyminen ja fyysinen järjestys. Fyysinen on jatkuvasti muutoksenalainen ”tulemisen” maailma. Metafyyminen järjestys on ”oleva”, muuttumaton ja ikuinen.⁶³ Kahden luonnon doktriinin mukainen jako olemassaolon eri tasoihin on olennainen osa Evolan historiaan liittyviä analyysejä.

Traditio ei Evolan mukaan rajaudu mihinkään tiettyyn uskonnolliseen perinteeseen. Pyhistä teksteistä, myyteistä ja uskonnollisista perinteistä on sen sijaan löydettävissä erilaisia historiallisesti määräytyneitä opetuksia, jotka heijastavat universaaleja metafyymsiä lakeja. Vuonna 1943 julkaistussa buddhalaisuuden tutkimuksessaan *La dottrina del risveglio* (*The doctrine of awakening*) Evola kirjoittaa seuraavasti tradition ja historian välisestä suhteesta:

In every tradition worthy of the name, elements are always present [...] of a ”knowledge” that, being rooted in a superindividual reality, is objective. Furthermore each tradition contains its own special mode of interpretation and cannot be considered arbitrary or as proceeding from extrinsic or purely human factors. This particular element tends to vary with the prevailing historical and spiritual climate [...] All traditions or doctrines obey, even without seeming to do so, a profound logic – discoverable by means of an adequate metaphysical interpretation of history.⁶⁴

---

⁶³ Evola (1969) 1995, 3–4.

⁶⁴ Evola (1943) 1996, 21.

Metafyysinen historiantulkinta on siis Evolan mukaan avainasemassa, jotta eri uskonnollisten perinteiden taustalla vaikuttava ”logiikka” voidaan löytää. Tämä edellyttää inhimillisestä perspektiivistä irroittautumista, mahdollistaen objektiivisten tiedon, joka ei ole sidottu kulttuurisiin tai ajallisiin vaikutteisiin. Kulttuuriset ja ajalliset vaikutteet ovat siis historiallisia ilmentymiä niiden taustalla vaikuttavasti ajattomasta tiedosta.

Konservatiiveille traditio yleensä edustaa menneisyydestä kumuloitunutta tietoa ja viisautta, joka on kokenut eräänlaisen luonnollisen valinnan prosessin säilyessään sukupolvelta toiselle.⁶⁵ Toisin kuin konservatiivisessa poliittisessa ajattelussa Evolan käsitykseen traditiosta ei liity varsinaisesti menneisyyden tuomaa auktoriteettia. Lähestymistapa traditiota kohtaan on ontologinen, perustuen oppiin olemassaolon erilaisista hierarkkisista tasoista. Traditio on ilmaus absoluutista, joka sijaitsee metafyysisessä⁶⁶ todellisuudessa ajan ja paikan ulkopuolella. Jokaisen olennon paikan maailmankaikkeuden hierarkiassa määrittää sen suhde tähän olemassaolon korkeimpaan tasoon. Traditio ei siis ole historian ehdollistamaa, vaan se nähdään arvona itsessään.⁶⁷ Tradition ilmentymät ovat vaihdelleet historiallisten olosuhteiden mukaisesti, ottaen eri muotoja. Erilaisten traditioiden opetukset Evola katsoo juontuvan objektiivisesta inhimillisen käsityskyvyn ylittävästä todellisuudesta.

Hansen painottaa, että Evolan ajattelun keskipisteenä ei koskaan ole ihminen, vaan absoluutti. Jokainen asia saa merkityksensä siitä, minkälainen sen suhde tähän metafyysiseen todellisuuteen on.⁶⁸ Historiasta oli Evolan mukaan löydettävissä sisäinen logiikka, joka paljastui metafyysisellä tulkinnalla. Traditio on metafyysisenä periaatteena Evolan mukaan yksi ja sama. Historiallisesti tällä on kuitenkin monia erilaisia ilmauksia, joista Evola kirjoittaa monikossa. Traditioita määrittävät periaatteet olivat lähtöisin samasta

---

⁶⁵ Heywood 2012, 69.

⁶⁶ Evola viittaa metafysiikalla inhimillisen käsityskyvyn ylittävään todellisuuteen, eikä filosofiseen tutkimusalaan.

⁶⁷ Furlong 2011, 31–32.

⁶⁸ Hansen 2002, 2.

”yli-inhimillisestä” todellisuudesta, mutta eri sivilisaatiot ovat antaneet niille oman muotonsa ja tulkintansa, jotka ovat enemmän tai vähemmän ideaalisesti vastanneet näitä periaatteita. Tiedon saaminen traditiosta näyttäisi Evolalle perustuvan jonkinlaiseen sisäiseen intuitioon, jonka suhteen on tehtävä selkeä valinta.

The truths that may reveal the world of Tradition are not those that can be “learned” or “discussed”; either they are or they are not. It is only possible to *remember* them, and this happens when one becomes free of the obstacles represented by various human constructions.⁶⁹

Platon on ollut selkeä vaikutte Evolalle, ketä hän usein siteeraa auktoriteettina. Tarkastelen lyhyesti Platonin filosofiaa niiltä osin, kuin se auttaa selventämään Evolan ajattelua. Platonin filosofiassa todellisuus on ykseys, joka käsittää kaiken olevaisen. Todellisuus ilmenee kuitenkin kahtena eri hierarkkisena tasona. Alempaa tasoa vastaavat aistihavainnot ja muutos, kun taas ylempi taso on näkymätön, mutta todellisempi ja pysyvä. Tämä olemassaolon ylempi taso on saavutettavissa vain ajatuksen keinoin. Olemassaolon tasojen välillä vallitsee vastaavuuksien suhde ja alempi taso on ylemmän vajavainen muoto. Tasot eivät ole toistensa vastakohtia, vaan niiden muodostama kokonaisuus muodostaa kosmoksen järjestyksen. Todellinen tieto voi koskea vain pysyvästi olevia kohteita, sen on oltava aina samaa ja muuttumatonta. Muuttuvista ja pysymättömistä ilmiöistä on vain mielipiteitä ja käsityksiä.⁷⁰ Pääsy todelliseen tietoon on Platonin mukaan rajattu vain filosofeille, jotka kykenevät tavoittamaan muuttumattoman ja pysyvän. Todellisen tiedon saavuttaminen on erittäin vaikeaa, joten siihen kykenevien tulisi myös hallita ihanteellisessa yhteiskunnassa.⁷¹

Evolan käsitys traditiosta muuttumattomina metafysisinä totuuksina on läheisesti sidoksissa Platonin käsitykseen, jonka mukaan todellinen tieto koskee vain pysyvästi

⁶⁹ Evola (1969) 1995, xxxiv.

⁷⁰ Thesleff 1998, 36—43.

⁷¹ Sajama 2002, 72—73.

olevia kohteita, eli ideoita. Ideat ovat itsessään muuttumattomia, mutta heijastuvat epätäydellisinä fyysiseen todellisuuteen. Pääsy todelliseen tietoon edellyttää erityisiä kykyjä, jotka ovat vain harvojen saavutettavissa. Yhteiskunta tulisi Evolan mukaan järjestää hierarkkisesti siten, että niiden, jotka omaavat kyvyn päästä olemassaolon perimmäisen tiedon yhteyteen, tulisi myös hallita. Premisseinä ovat siis olemassaolon erilaiset tasot, jotka järjestävät maailmankaikkeuden hierarkkisesti. Tämä hierarkia nähdään orgaanisena järjestyksenä ja sen ideaalia vasten tarkastellaan ihmiskunnan historiaa.

Revolt on jaettu kahteen osioon, joista ensimmäinen tarkastelee tradition periaatteita. Evola kirjoittaa tarkastelevansa traditionaalisen hengen mukaisia kategorioita ja miten ne ovat ilmenneet normatiivisina ja *a priori*, eli havainnosta riippumattomina ja niitä edeltävinä periaatteina. Näin ollen ne saavat eettisten arvojen kategorian, jolloin argumenttien vetoavuus ei perustu empiiriseen todisteluun.

The forms and meanings indicated should not be regarded as "realities" proper, inasmuch as they are or have been "realities", but rather as ideas that must determine and shape reality and life, their value being independent from the measure in which their realization can be ascertained, since it will never be perfect.⁷²

Evolan vahvan idealistinen maailmankatsomus on selkeästi ilmaistu premissiksi hänen lähestymistavalleen. Metafyysinen todellisuus on ensisijainen havainnoitavaan maailmaan nähden. Perimmäinen totuus, jota traditio edustaa on itsenäinen ja muuttumaton, mutta sen ilmentymät fyysisellä havainnoitavalla tasolla eivät ikinä ole täydellisiä. Ne ovat ideaaleja arvoja, joita tradition seuraajien tulisi noudattaa. Evola katsoo, että tradition mukaiset normit ovat sisäisiä arvoja, jotka muovaavat ihmisen suhdetta maailmaan. Idealismin periaatteiden mukaisesti henkinen on Evolan ajattelussa materiaa todellisempää. Olemassaolon katsotaan näin koostuvan hierarkkisista tasoista, joista materiaalinen taso on aina toissijainen. Historialliset ilmiöt sijoittuvat tiettyyn aikaan ja

---

⁷² Evola (1969) 1995, xxxvi.

paikkaan, mutta tapahtumien todelliset syyt ja merkitykset löytyvät näiden tuolta puolen. Tradition hierarkkiset periaatteet olivat kuitenkin löydettävissä historiallisten ilmiöiden ja tapahtumien taustalta, oikeanlaisella tutkimusmenetelmällä.⁷³

Evola on painottanut, että hänen historiantutkimuksensa oli myyttien tutkimista. John Varughese on tutkinut myyttien ja uskonnollisten narratiivien välistä yhteyttä. Hänen mukaansa myytillä usein viitataan metanarratiiviin, joka antaa merkityksen muille yksittäisille narratiiveille. Myytit ovat olennainen osa kaikkia uskonnollisia narratiiveja merkityksen antajina. Niiden historiallinen paikkansapitävyys nähdään toissijaisena uskonnollisessa kontekstissa.⁷⁴ Erilaiset uskonnolliset perinteet ovat keskeisessä asemassa Evolan ajattelussa, joten tämä konteksti narratiivien suhteen on huomionarvoinen. Traditio toimii Evolan historianfilosofiassa metanarratiivina, joka antaa merkityksen muille yksittäisille narratiiveille.

Uskonnollisten perinteiden autenttinen välittyminen läpi historian johti Evolan ja hänen oppi-isänsä René Guénonin väliseen opilliseen kiistaan. Guénon katsoi, että traditio voi välittyä ainoastaan sellaisten opettajien kautta, joilla oli jaettu historiallinen yhteys sen alkuperään. Hänen mukaansa länsimaissa ei 1900—luvulla löytynyt uskonnollisia perinteitä, jotka omaisivat historiallisen yhteyden autenttiseen traditioon. Guénon kääntyi lopulta islamiin ja muutti Kairoon, jossa hän opiskeli suufilaisuutta. Evola katsoi Guénonista poiketen tradition seuraamisen riippuvan yksilön omasta kurinalaisuudesta ja henkisistä kyvyistä. Traditio on hänen mukaansa välittynyt erilaisissa uskonnollisissa perinteissä, joita opiskelemalla yksilö kykenee tulemaan osaksi niitä, ilman yhteisöllistä ohjausta tai historiallisia siteitä. Evola katsoi hänen painottamansa aktiivisen henkisen osallistumisen sopivan länsimaisille ihmisille ja piti Guénonin uskonnollista ja kontemplatiivista lähestymistapaa sopivampana itämaisille perinteille.⁷⁵ Traditionalistista koulukuntaa tutkineen Mark Sedwickin mukaan Evola kehitti Guénonin alullepanemasta

---

⁷³ Evola (1969) 1995, 3—5.

⁷⁴ Varughese 2008, 219.

⁷⁵ Furlong 2012, 15.

traditionalismista poliittisen version. Sedwickin huomioi, että siinä missä Guénon pyrki selittämään modernin maailman kriisiä, Evola pyrki aktiivisesti kapinoimaan sitä vastaan.⁷⁶

Tradition ja historian välinen suhde oli keskeisessä asemassa modernin maailman rappion syiden selittämisessä. Mytologioita tutkimalla voitiin tunnistaa universaaleja periaatteita historiassa. Evolan hyökkäyksen kohteena oli moderni maailma, jonka hän määritteli tradition vastakohtaksi. Kahden luonnon doktriinin mukaan Evola määrittelee tradition ja modernin maailman kahdeksi sivilisaation kategoriaksi. Traditio vastasi muuttumatonta metafyyssistä järjestystä, eli universaalia sivilisaatiota, kun taas moderni maailma oli alemman fyysisen ja katoavan luonnon ehdollistamaa. Nämä kategoriat liittyvät suoraan hänen käsitykseensä olemassaolon eri tasoista. Evola katsoi *Rivoltan* olevan metahistoriallinen lähestymistavaltaan. Historiallisista olosuhteista oli löydettävissä normatiivisia periaatteita, jotka olivat tapahtumien todellisia syitä ja joiden tarkoitus paljastui tutkimalla traditionaalisia oppeja.⁷⁷ Traditionalistien oppien mukainen historiantulkinta tarkoittaa metafyyssistä historiantulkintaa, jossa myytit katsotaan ensisijaisiksi tiedonlähteiksi. Sivilisaation kategorinen laatu voitiin selvittää tutkimalla, minkälaiset myytit määrittivät ja ohjasivat sen sosiaalisia ja poliittisia instituutioita.

In this particular meaning, a civilization or a society is "traditional" when it is ruled by principles that transcend what is merely human and individual, and when all its sectors are formed and ordered from above, and directed to what is above. [...] Everything that has come to predominate in the modern world is the exact antithesis of any traditional type of civilization.⁷⁸

Luokittelu traditionaalisen ja modernin välillä tapahtuu vastakohtien kautta. Evola kutsuu ideologiseksi perversioksi ajatusta, jonka mukaan valtio saa legitimizeettinsä

---

⁷⁶ Sedwick 2004, 98.

⁷⁷ Evola (1963) 2010, 136—137.

⁷⁸ Evola (1961) 2003, 2.

kansalaisilta. Hänen mukaansa traditionaalisen yhteiskunnan sisäisten hierarkkisten jakolinjojen perustana ovat aina henkiset, ”ylhäältä ohjatut” tekijät, eivät sosiaaliset tai taloudelliset.⁷⁹ Furlong on eritellyt traditionalismin keskeisiksi arvoiksi auktoriteetin, hierarkian, järjestyksen, kurinalaisuuden ja tottelevaisuuden. Näiden ei katsota olevan historian ehdollistamia, vaan arvoja itsessään.⁸⁰ Traditionaalisen yhteiskuntajärjestyksen keskiössä on siis ohjaava myytti, jonka mukaan yhteisö on järjestetty ja joka toimii myös auktoriteetin perustana. Tämän järjestyksen keskiössä on eliitti, joka omaa myyttisen tiedon, jonka kautta koko yhteisö osallistuu tradition normeihin. Yhteiskuntajärjestys on siis hierarkkisesti ylhäältä ohjattua ja keskittyy johtavan eliitin ympärille.

Jokaisesta traditionaalisesta sivilisaatiosta oli Evolan mukaan löydettävissä hierarkkinen jako kasteihin. Tämä jako perustui ihmisten ”sisäiseen luontoon” ja asemaan suhteessa ”yli-inhimillisiin” tradition periaatteisiin. Kastien hierarkiaa verrataan elävään organismiin, joka toimii harmonisena kokonaisuutena. Evola luonnehtii kastijakoa pääasialliseksi traditionaaliseksi sosiopoliittiseksi järjestykseksi, joka symboloi muodon voittoa kaaoksesta, sekä vakauden ja oikeudenmukaisuuden ideaaleja. Kastilaitos muinaisessa Intiassa on ollut hänen mukaansa kokonaisvaltainen ilmaus hierarkkisesta järjestelmästä, joka toimi orgaanisena yhteiskuntaa ohjaavana kokonaisuutena.⁸¹

Intian kastijärjestelmä jakaa ihmiset eri ryhmiin syntyperän ja ammatin perusteella. Rituaaliset puhtauskäsitteet sallivat avioitumisen vain samaan kastiin kuuluvien ihmisten kanssa, joten järjestelmä on itseään ylläpitävä. Kastijärjestelmään liittyy myös oppi sielun jälleensyntymisestä. Noudattamalla kastin tuomia velvollisuuksia ihminen saattaa saavuttaa korkeamman syntymän seuraavassa elämässään, kun taas velvollisuuksien hylkääminen johti alempaan syntymään.⁸² Varsinaisia pääkasteja on neljä: pappissäätö *brahmana*, soturit *ksatriya*, kauppiat *vaisy*, sekä orjat ja työläiset *sudra*. Jokaisella kastisäädyltä on omat oikeutensa ja velvollisuutensa. Noudattamalla yhteiskunnallisia

---

⁷⁹ Evola (1969) 1995, 24.

⁸⁰ Furlong 2012, 9.

⁸¹ Evola (1969) 1995, 89.

⁸² McNeill & McNeill 2006, 102.

velvollisuuksiaan ihminen täytti omaa tarkoitustaan, *dharmaa*, joka on keskeinen osa kastijärjestelmää.⁸³

Evolan mukaan ihmisen syntymä ei ole sattumanvarainen tapahtuma, vaan ennalta valittu. Tällöin jokaisella on omanlaisensa erilaistunut luonto, taipumukset ja henkiset dispositiot. Furlong huomioi, että Evolan argumentteja kastihierarkioista, syntymästä ja perimästä voidaan ymmärtää vain olemassaolon hierarkkisten tasojen oletusta, eli kahden luonnon doktriinia vasten. Ihmisen perinnöllisyyden katsotaan muodostuvan kahdenlaisista tekijöistä, ajallisista ja transsendentaalisista. Ajallisella perimällä Evola viittaa tekijöihin, kuten vanhemmat, kansakunta, rotu ja kasti. Transsendentaalinen perimä viittaa yli-inhimillisiin tekijöihin. Evolalle ihminen oli ajallinen ilmaus jonkinlaisesta henkisestä entiteetistä, jolloin ajallisen perimän ja transsendentaalisen välillä oli vastaavuussuhde. Ajallinen perimä vastasi jossain suhteessa henkiseen, transsendenttiin perimään, joka toimi edellistä määrittävänä tekijänä.⁸⁴ Platon on esittänyt teoksessaan *Valtio* ajatuksen erilaisten ihmisten luonteenpiirteiden ja eri yhteiskunnallisten jakojen vastaavuussuhteista. Oman tulkintani mukaan Evolan käsitys siitä, että kastihierarkiat vastaavat erilaisia perimmäisiä ihmistyyppejä, joiden puitteissa yksilöt voivat luontaisimmin toteuttaa omia kykyjään on läheisesti sidoksissa tähän. Näin ollen ihmisen tulisi löytää oma todellinen luontonsa ja seurata sitä. Tämä on traditionaalisissa sivilisaatioissa Evolan mukaan tapahtunut kastihierarkioiden ja sitä vastaavien yhteiskunnallisten jakojen puitteissa.

Kastijärjestelmän historiallinen ilmentymä ei ole Evolan ensisijaisen tarkastelun kohde, vaan periaatteet, joille se on rakentunut. Hän tarkastelee hindulaista *karman* käsitettä, jonka hän katsoo olevan kastijärjestelmän oikeutuksen perustana. Evolan mukaan tämä ei vastaa tavanomaista käsitystä ihmisen jälleensyntymästä, vaan tarkoittaa, että sielu on valinnut syntymänsä. Tällöin kuuluminen tiettyyn kastiin ei ole sattumanvaraista tai epäoikeudenmukaista, vaan yhteiskunnallisen eriarvoisuuden syyt johtuvat metafyyfisistä, syntymää edeltävistä tekijöistä. Evola katsoo, että syntymä on vain vaikutus

---

⁸³ Parpola 1999, 295, 303—305.

⁸⁴ Furlong 2012, 11—12.

korkeammalla todellisuuden tasolla ilmenneestä tapahtumasta. Hierarkkisessa kokonaisuudessa on Evolan mukaan kyse velvollisuuden ja tehtävän täyttämisestä, joiden kautta ihminen osallistuu metafyyssisen järjestyksen ylläpitämiseen.⁸⁵ Koska Evolan ajattelussa henkinen, tai metafyyssinen tekijä on aina ensisijainen verrattuna ajallisiin, materiaalisiin tekijöihin, hän katsoo kastijärjestelmän oikeutuksen löytyvän myös metafyyssistä syistä. Kastien hierarkia on Evolan mukaan luonnonlain mukainen, eikä ilmaus inhimillisestä tahdosta. Kahden luonnon doktriinin mukaisesti kastijärjestelmä ilmaistessaan metafyyssistä järjestystä on stabiili ja harmoninen, sen vastakohtana on kaoottisuus ja epäjärjestys. Muodon voitto epäjärjestyksestä on Evolalle ominaista terminologiaa, jota hän käyttää kuvaillessaan tradition historiallisia ilmentymiä.⁸⁶

Furlong huomioi kuinka Evolan käsitykset kasteista ja roduista liittyvät hänen filosofisiin periaatteisiinsa, joiden mukaan henkiset dispositiot ovat ihmiskunnan biologisten ja kulttuuristen kehityskulkujen määrääviä tekijöitä. Evolan rotukäsitys muodostuu kolmesta tekijästä: biologisesta, kulttuurisesta ja henkisestä. Diakronisesti rotu on yhdistävä tekijä esihistorialliseen aikaan, josta tradition juuret löytyvät. Synkronisesti monet erilaiset rodut voivat muodostaa yhteisön, jonka yhtenäistävä tekijä löytyy uskollisuudesta henkistä auktoriteettia symboloivalle hallitsijalle. Evolan muotoilemat rotukäsitykset liittyvät hänen kahden luonnon doktriiniinsa. Hänen mukaansa länsimaiset ihmiset ovat menettäneet kykynsä muodostaa yhteyden metafyyssiseen tasoon, mikä on johtanut hajottavaan atomistiseen individualismiin. Näin ollen olemassaolon keskipisteeksi ovat tulleet kontingentit ja ajalliset tekijät, jotka Evolan mukaan olivat vaille todellista olemusta. Ihmisolemuksen peritty hierarkkinen järjestys, joka ilmenee rotukäsityksessä ja kastijaossa, on Evolalle tekijä, joka osoittaa yksilön aseman maailmankaikkeuden hierarkiassa.⁸⁷

In an organic state we can speak of a "whole" – namely, something integral and spiritually unitary that articulates and unfolds itself – rather than a sum of

---

⁸⁵ Evola (1969) 1995, 91.

⁸⁶ Ks. Esim. Evola (1969) 1995, 154.

⁸⁷ Furlong 2012, 130–132.

elements within an aggregate, characterized by a disorderly clash of interests. [...] A central idea, a symbol of sovereignty with a corresponding positive principle of authority was their foundation and animating force.⁸⁸

Hierarkkisen yhteiskuntajaon huipulla ovat siis hallitsijat, joilla on pääsy metafyyssiseen tietoon. Traditionalistisen ajattelun keskiössä on henkinen eliitti, jonka määrittävänä piirteenä on transsendenssi, eli yhteys käsityskyvyn ylittävään. Evola käyttää traditionalistisesta yhteiskuntajärjestyksestä nimitystä orgaaninen valtio, jolla hän tarkoittaa, että se on järjestäytynyt sitä ohjaavan sisäisen myytin mukaisesti. Valtiota ohjaava sisäinen myytti on ollut olennainen tekijä myös Evolan aikalaisanalyysissä. Vuonna 1928 ilmestyneessä teoksessaan *Imperialismo Pagano* Evola kirjoitti italialaisen fasismin olevan alhaista syntyperää, joka on syntynyt ensimmäisen maailmansodan veteraanien kriisistä ja toiminut katkeroituneiden yksilöiden omien intressien edistämiseksi. Silti hän katsoi, että jos fasistihallinto kykenisi muodostamaan yhteyden antiikin Rooman henkiseen perintöön ja tekevään siitä valtiota ohjaavan idean, olisi traditionaalisella yhteiskuntajärjestyksellä jonkinasteinen mahdollisuus realisoitua. Myöhemmin Evola totesi hänen ensimmäisen poliittisen teoksensa olevan utooppisen tietämätön aikalaisolosuhteista, joilla hän viittaasi modernin maailman rappiolliseen tilanteeseen.⁸⁹

Orgaanisen valtion käsite Evolan ajattelussa liittyy hänet läheisimmin valtiomuotoja tarkastelemaan ja arvottavaan eurooppalaiseen poliittiseen perinteeseen. Platonin vaikutteet näkyvät Evolan ajattelussa valtion luonteesta. Kuten David Held on huomoinut tarkastellessaan antiikin aikaisia demokratiakäsityksiä, Platonin *Valtio* pyrkii perimmiltään vastaamaan kysymykseen mitä on oikeudenmukaisuus. Aloittaen luonteenpiirteiden määrittämisestä työnjaosta, joka ilmenee jakona erilaisiin yhteiskuntaluokkiin, tulee Heldin mukaan filosofin tehtäväksi tarkastella näiden luokkien ominaisia hyveitä ja varmistaa, että yksilöt toteuttavat asemansa mukaiset toiminnot. Näin ollen valtio muodostaa orgaanisen kokonaisuuden. Held myös huomioi, kuinka Platonin ja yleisesti antiikin

---

⁸⁸ Evola (1972) 2002, 149.

⁸⁹ Evola (1963) 2010, 84.

kreikkalaisessa ajattelussa valtio ei turvaa niinkään yksilöiden oikeuksia, vaan näiden kykyä toteuttaa oma tehtävänsä maailmankaikkeudessa.⁹⁰ Evola selkeästi ajatteli tradition mukaisen valtion muodostavan orgaanisen kokonaisuuden ja että sen tarkoituksena ei ole yksilöiden vapauden toteuttaminen, vaan valtion kautta osallistua jonkinlaiseen korkeampaan merkitykseen, mikä toteutuu kun yksilö löytää oikean paikkansa maailmankaikkeudessa. Tämä ilmeni hierarkkisinä yhteiskunnallisina jakoina ja instituutioina.

Kahden luonnon doktriini ja siitä seuraava hierarkkinen todellisuuskäsitys on Evolan ajattelua määrittävä piirre. Hän katsoi tradition muodostuvan ajattomista totuuksista ja olevan täydellinen oppijärjestelmä, jonka kautta maailmaa voitiin havainnoida varmasta kiintopisteestä. Myyttejä tutkimalla voitiin määrittää missä määrin sivilisaatiot ilmaisivat tradition mukaisia normeja. Evola kuitenkin katsoi modernin maailman olevan täydellisen rappeutunut ja tradition mukaisten arvojen vastakohta. Seuraavaksi tarkastelen lähemmin Evolan aikakäsitystä, sekä prosessia, jonka hän katsoo johtaneen ihmiskunnan nykyiseen tilaansa.

2.2 Aikakäsitys ja kastien regression laki

Historiallisia aikakäsityksiä tutkineen Denis Feeneyn mukaan ajatus myyttisestä kultaisesta ajasta ja siitä seuranneesta rappiosta on ollut syvästi juurtunut niin antiikin kuin nykypäivänkin ajatteluun. Antiikissa jako näyttäytyy useimmiten elävän suullisen perinteen siirtymisenä kirjalliseen, kokemuksesta vieraantuneeseen perinteeseen. Kokemus ajasta rappion kautena nähdään yleensä laadullisesti erilaisena, kuin kultaisena aikana. Diakroninen ”ennen ja nyt” perspektiivi korvataan synkronisella ”siellä ja täällä” jaotuksella. Kadonnutta kultaista aikaa ei sijoiteta tarkasti maantieteellisesti tai ajallisesti. Lankeamista kultaisesta ajasta merkitsee jokin myyttinen tapahtuma, joka toimii erottavana jakolinjana menneisyyden ja nykyisyyden välillä.⁹¹

---

⁹⁰ Held, 2006, 26.

⁹¹ Feeney 2007, 109—111.

Evolalle tämä laadullisesti eroava kokemus ajasta tarkoittaa eksistentiaalisen kokemuksen täydellistä erilaisuutta. Hänen painottaessaan historiantutkimuksensa olevan myyttien tutkimista, erotus myyttisen ajan ja historiallisen ajan välillä tulee ratkaisevaksi. Nämä kaksi aikäkäsitystä liittyvät kahden luonnon doktriinissa esitettyyn jakoon olemassaolon erilaisista tasoista. Evolan historiannäkemyksessä myyttiseen aikaan sijoittuvat tapahtumat sijaitsevat metafysisessä maailmassa, mutta vaikuttavat historialliseen aikaan. Evola sijoittaa myyttiseen aikaan esimerkiksi ihmiskunnan juurirodun, josta on säilynyt muistoja historialliseen aikaan kultaisen aikakauden myyteissä. Seuraavaksi tutkin Evolan aikäkäsityksiä, jotka muodostavat hänen historiannäkemyksensä oleellisen osan.

Traditionaalisten sivilisaatioiden aikäkäsitykset eivät olleet Evolan mukaan lineaarisia, vaan koostuivat erilaisten syklien rytmisessä tapahtuvasta liikkeestä. Kalenterien merkitys oli järjestää riitit ja juhlat vastaamaan syklien sisäisiä merkityksiä, sen sijaan, että ne olisivat mitanneet aikaa lineaarisessa merkityksessä menneen ja tulevaisuuden välillä. Syklien katsottiin ilmenevän kerroksittain, jolloin suuremman syklin sisässä oli pienempiä syklejä. Jokaisella syklillä oli määrittävä ominaispiirteensä ja omanlaiset vaikutuksensa. Kalentereiden tapahtumien oli tarkoitus uudistaa myyttien merkityksiä, mikä muunsi ajankäsityksen osallistumiseksi ”pyhään historiaan”.⁹²

As I mentioned in the foreword, my main contention is that time in traditional civilizations was not a linear, “historical” time. Time and becoming are related to what is superior to time; in this way the perception of time undergoes a spiritual transformation.⁹³

Syklisen aikäkäsityksen puitteissa selitetään historialliset, sosiaaliset ja poliittiset ilmiöt, jotka kaikki noudattavat syklin sisäisiä määrättyjä ominaisvaikutuksia. Evolan mukaan tämä ei kuitenkaan johda käsitykseen, jonka mukaan ihmisen elämä olisi sidottuna tiettyyn ennalta määrättyyn kohtaloon. Sen sijaan tämä aikäkäsitys liittyy kahden luonnon

⁹² Evola (1969) 1995, 144—145.

⁹³ Evola (1969) 1995, 143.

doktriinissa esitettyihin olemassaolon tasoihin. Evola katsoo, että sovittamalla yhteen inhimillisen elämänrytmin luonnonvoimien rytmin kanssa voidaan löytää yhteys metafyyssisen ja fyysisen olemassaolon tasojen välillä.

This is not "fatalism"; it rather expresses traditional man's constant intent to prolong and to integrate his own strength with nonhuman strength by discovering the times in which two rhythms (the human rhythm and the rhythm of natural powers) by virtue of a law of syntony – of a concordant action and of a certain correspondence between the physical and the metaphysical dimensions – are liable to become one thing.⁹⁴

Tarkastellessaan traditionalistista aikakäsitystä Evola erottaa toisistaan empiirisen, mittattavan ajan ja metahistoriallisen ajan, joka ei sisältänyt aikasidonnaisia tapahtumia, vaan merkityksiä. Metahistoriallisen ajan sisältämät merkitykset eivät ole muutoksenalaisia, vaan symbolisia ja toistettavissa olevia. Metahistorialliseen aikaan ei sijoiteta tapahtumia tietylle päivämäärälle tai eroteta mennyttä tapahtumaa nykyisyydestä, vaan sen katsotaan olevan jatkuvasti olemassa ja tavoitettavissa. Metahistoria liittyy suoraan syklisyyteen, sillä jokaisella syklillä on oma sisäinen ja määrittävä merkityksensä, jonka alaisuudessa ihmiskunta kulloinkin on. Evolan mukaan myyttien toisintaminen oli traditionaalisten sivilisaatioiden keino osallistua metahistorialliseen aikaan, jolloin metafyyssinen elementti sai ilmauksensa myös historiallisessa ajassa.⁹⁵

Käsitykset aikakausten tai syklien sisäisistä olemuksista Evola omaksui René Guénonilta, erityisesti tämän teoksesta *La crise du monde moderne* (1927). Syklit olivat metahistoriallisia jatkumia, joista jokainen oli rappeutunut versio edellisestä.⁹⁶ Guénon analysoi pääteoksessaan hindulaisia syklisen ajan käsityksiä, jotka olivat traditionalisteille keskeisiä ihmiskunnan nykyisen rappeutuneeksi katsotun tilan syiden selittämisessä.⁹⁷

---

⁹⁴ Evola (1969) 1995, 147.

⁹⁵ Evola (1969) 1995, 148.

⁹⁶ Kauppinen 2007, 222, 227.

⁹⁷ Sedwick 2004, 28.

Hindulaisuudessa neljä aikakautta ovat *satya-yuga*, *treta-yuga*, *dvapara-yuga* ja *kali-yuga*. Intialaisissa mytologioissa myyttisen ajan katsotaan määrittävän inhimillisen olemassaolon ehtoja. Jokaisen syklin sisäinen luonne vastaa sitä tilaa, missä ihmiskunnan katsotaan elävän. Nykyinen sykli on *kali-yuga*, neljästä ajasta viimeinen rappion sykli, ennen maailman tuhoutumista ja uuden kultaisen ajan paluuta. Myyttinen aika ja ihmisen eksistentiaalinen aika sekoittuvat jatkuvasti toisiinsa intialaisissa mytologioissa. Eksistentiaalisen, eli lineaarisen ajan katsotaan alkavan syntymästä ja päättyvän kuolemaan. Myyttisen ajan näkökulmasta syntymä ja nykyinen elämä ovat seurausta aiemmista tapahtumista, joihin viitataan karman käsitteellä. Tämä myyttinen näkemys jälleensyntymistä on syklinen ja näin hahmotettuna ei ihmisen elämänsyklille voida antaa tarkkaa alkua tai loppua, vaan se on osa suurta muutoksen ketjua.⁹⁸

Evola katsoi syklisen historian käsityksen löytyvän pääpiirteiltään melko samanlaisena jokaisesta traditionaalisesta sivilisaatiosta. Itämaisten yuga-sykliden länsimaiseksi verrokkiksi hän nostaa esiin Hesiodoksen aikakäsityksen. Hesiodos nimesi syklit metallien mukaan, kultaiseksi, hopeiseksi, pronssiseksi ja rautaiseksi. Pronssi- ja rauta-aikojen väliin sijoittuu lisäksi sankarillinen sykli. Näiden aikakäsitysten mukaan ihminen on aluksi ollut täydellinen ja puhdas, mutta erilaisten aikakausien korruptoivan vaikutuksen johdosta on päätynyt nykyiseen rappeutuneeseen tilaansa.⁹⁹ Syklinen aikakäsitys Evolan mukaan kieltää edistyksen mahdollisuuden, sillä historiankulku on vääjämätöntä liikettä kauemmas kultaisesta ajasta.

The doctrine of the Golden Age is part of the doctrine of the four ages, which testifies to the progressive spiritual involution unfolding in the course of history since very ancient times. All of these ages also have a morphological meaning and express a typical and universal form of civilization.¹⁰⁰

---

⁹⁸ Williams, 2003, 35—37.

⁹⁹ Claeys 2011, 18.

¹⁰⁰ Evola (1937) 1997, 19.

Evolan mukaan traditionaaliset opetukset sisältävät uskomuksen primordiaalisesta rodusta¹⁰¹, joka on omannut transsendenttisen henkisyuden ja sitä on pidetty tästä syystä jumalaisena. Uskomus kultaiseen aikaan on myyteissä säilynyt muisto tästä arkaaisesta rodusta. Universaali sivilisaation muoto tarkoittaa kunkin syklin hallitsevia piirteitä, jotka määrittävät aikakauden luonnetta. Aikakaudet on jaettu neljään eri sykliin, joiden yleispiirteet ovat saaneet periaatteiltaan samanlaiset ilmaisut eri sivilisaatioissa. Neljän syklin ominaispiirteet vertautuvat sekä nelijakoiseen kastijärjestelmään että neljään eri metalliin, jotka saavat omanlaisensa symboliikan. Tämän lisäksi jaottelu viriileihin, maskuliinisiin ja lunaarisiin, feminiinisiin ja matriarkaalisiin uskonnon ja kulttuurin muotoihin on määrittävä tekijä Evolan analyysissä.

Historia ei Evolan mukaan ole eteenpäin suuntautuva kehityskulku, vaan sen määrittävänä tekijänä on rappeutuminen aiemmista korkeammista sivilisaatioista, joka tapahtuu syklien vaikutuksesta. Feeney katsoo kehityksen ja rappion käsitteiden olevan erottamattomasti liitoksissa toisiinsa, siten että nämä vastinparit tarvitsevat aina toisensa tulakseen määritellyiksi. Sekä rappio, että kehitys riippuvat ajan luonteen ja merkityksen käsityksestä. Molemmat liittyvät käsityksiin yhteiskuntien etenemisestä ajan saatossa, jolloin tietyn kehityskulun voidaan katsoa olevan liike pois päin menneestä. Tämä mahdollistaa ajatuksen myös kultaisen ajan paluusta tai uudesta tulemisesta.¹⁰²

Evola kartoittaa syklien ilmenemistä tarkastelemalla *hyperborealaisen* sivilisaation rappeutumista, joka on traditionaalisten opetusten primordiaalinen juurirotu. Hänen mukaansa tämä sivilisaatio on ilmentänyt traditiota puhtaimmillaan myyttisenä kultaisena aikana. Hyperborealainen sykli, eli kultainen aika, yhdistyy Evola näkemyksessä maantieteellisesti pohjoiseen. Pohjoiseen liittyvät hänen mukaansa sekä historiallisesti, että metahistoriallisesti tradition puhtaimmat symbolit, kuten valo, korkeus, vakaus ja

---

¹⁰¹ Evola käyttää termiä rotu, mutta tarkoittaa tällä jonkinlaista henkisen entiteetin ja ihmisen välimuotoa, joka ei ole jättänyt itsestään historiallisia todisteita esimerkiksi työkalujen tai muiden löydösten muodossa.

¹⁰² Feeney 2007, 114.

napaisuus. Alkuperäisen hyperborealaisen sivilisaation traditio on välittynyt myöhemmille sivilisaatioille ja roduille vain epäsuorasti ja osittaisena.¹⁰³

Allegedly, according to tradition, in an epoch of remote prehistory that corresponds to the Golden Age or Age of Being, the symbolical island or "polar" land was a real location situated in the Arctic, in the area that today corresponds to the North Pole. This region was inhabited by beings who by virtue of their possession of nonhuman spirituality [...] founded the race that exemplified the Uranian tradition in a pure state; this race, in turn, was the central and most direct source of the various forms and manifestations this tradition produced in other races and civilizations.¹⁰⁴

Hyperborealaisen sivilisaation alkukoti on Evolan mukaan sijainnut pohjoisessa. Tuntemattomista syistä tapahtuneen muuttoliikkeen jälkeen tämä rotu on siirtynyt kohti etelää ja sekoittunut alempiin eteläisiin rotuihin. Alkuperäinen pohjoista asuttanut sivilisaatio on Evolan mukaan ollut viimeinen elämänmuoto, joka on käynyt läpi materialisaation prosessin. Tällä hän näyttää tarkoittavan, että henkinen juurirotu on sekoittunut ihmisrotuihin. Tämä liittyy hänen ontologisiin käsityksiinsä, joiden mukaan olemassaolo on alun perin ollut pelkästään henkistä. Materia, aika ja siten myös historia ovat liikettä pois päin tästä alkuperäisestä henkisyydestä, jolle traditio toimii synonyyminä: *"In all the ancient testimonies of traditional humanity it is possible to find, in various forms, the idea of regression or a fall: from originally higher states beings have stooped to states increasingly conditioned by human, mortal and contingent elements"*¹⁰⁵. Lainauksesta on huomioitava, kuinka Evola käyttää termiä olennot, joiden langennutta tilaa määrittävät inhimilliset elementit. Evolan mukaan historia ja metahistoria ovat kohdanneet silloin kun tämä alkuperäinen sivilisaatio on emigroitunut pohjoiselta asuinsijaltaan kohti etelää. Varsinaisia tarkkoja syitä muuttoliikkeelle Evola ei erittele, mutta mainitsee mahdollisina tekijöinä maan akselin kallistumisen ja mantereiden liikkumisen. Tämä on merkinnyt

---

¹⁰³ Evola (1969) 1995, 16–17.

¹⁰⁴ Evola (1969) 1995, 188–189.

¹⁰⁵ Evola (1969) 1995, 177.

ensimmäisen syklin, eli kultaisen aikakauden päättymistä ja historiallisen degeneraation prosessin alkua.¹⁰⁶

Evola katsoo viitteitä pohjoiseen alkurotuun löytyvän monien sivilisaatioiden myyteistä. Muuttoliikkeen jälkeen tämä puhtaan tradition omannut rotu on muodostanut erilaisia sivilisaatioita, joissa alkuperäinen tradition tieto on säilynyt osittaisena. Mitään tarkkoja ajallisia määritelmiä Evola ei kuitenkaan tarjoa.¹⁰⁷ Feeney on huomionut kultaisen ajan myyteissä kaksi toisistaan poikkeavaa lähestymistapaa. Hesiodoksen kultainen aika on kultaisen rodun hallitsema. Roomalainen myöhäisempi perinne taas katsoi kultaisen ajan olevan nimenomaisesti ajanjakso. Laadullisesti erilainen rotu on hävitessään ikuisesti mennyttä, mutta ajanjakson voidaan vielä ajatella palaavan.¹⁰⁸

Evolan ajattelussa tämä jako ei esiinny mitenkään selvänä. Hän katsoo, että ihmiskunta on perinyt ”yli-inhimilliseltä” rodulta osittaista tietoa alkuperäisestä traditiosta. Kultaisen syklin jälkeen tämän rodun katsotaan sekoittuneen muiden ihmisrotujen kanssa, joka on johtanut myös puhtaan tradition sekoittumiseen sille vieraiden elementtien kanssa. Tämä liittyy Evolan rotukäsityksien transsendentaaliseen perimään, joita hän pitää biologisia tekijöitä määrittävänä. Transsendentin, eli henkisen perimän katsotaan välittyvän biologisten tekijöiden myötä. Kun alkuperäiseen hyperborealaiseen rotuun on sekoittunut sille vieraita aineksia, on Evolan mukaan alkanut hopeinen sykli, jota seuraavat vääjäämättömästi myös pronssinen ja rautainen. Kauppinen huomioi, kuinka Evolan darwinismin hylkääminen ja syklinen aikakäsitys liittyvät olennaisesti toisiinsa. Kultainen aika on ollut jumalten aika, jonka aikana eläneet olennot ovat olleet ”enemmän kuin ihmisiä”. Ihminen ei siis olisi kehittynyt alkukantaisemmista olennoista, vaan on alkujaan muodostanut yhteyden itseään suurempiin voimiin, josta erilaisten kehityskulkujen kautta on seurannut nykyinen rappeutunut tila.¹⁰⁹

---

¹⁰⁶ Evola (1969) 1995, 192–194.

¹⁰⁷ Kauppinen 2007, 224.

¹⁰⁸ Feeney 2007, 131.

¹⁰⁹ Kauppinen 2007, 226.

Kartoittaessaan tradition erilaisia ilmentymiä kultaisen ajan jälkeen Evola luokittelee eri sivilisaatioiden myyttien piirteitä typologisesti eri kategorioihin, jotka vastaavat syklien merkityksiä. Kultaisen ajan jälkeen seuraa ”suuren äidin” sivilisaatio, joka on degeneroitunut muoto alkuperäisestä traditiosta. Tämän sivilisaation piirteet vastaavat hopeista sykliä, jolloin feminiiniset symbolit syrjäyttävät maskuliiniset.¹¹⁰ Alkuperäisen hyperborealaisen tradition asteittainen romahdus tulee esiin Evolan mukaan uraanisten ja viriilien elementtien hallitsemien sivilisaatioiden ja feminiinisten, lunaaristen sivilisaatioiden vastakkainasettelussa. Sivilisaatioiden jako joko viriilien tai feminiinisten määrittävien piirteiden mukaan liittyy Evolan regressiiviseen historiankäsitykseen. Hän kirjoitti muistelmateoksissaan muodostaneensa tämän käsityksen osittain Johann Jacob Bachofenin ideoiden pohjalta, jonka kirjoituksia Evola myös käänsi italiaksi.¹¹¹ Evolan 1920—luvun loppupuolella perustamassa aikakausjulkaisussa *La Torre* käsiteltiin Bachofenin ajatuksia esoteeristen ja poliittisten teemojen ohella. Evolan artikkelit sisälsivät ankaraa kritiikkiä fasistipuolueen korkeita toimijoita kohtaan ja viranomaiset antoivat vuonna 1930 määräyksen, ettei lehteä saisi enää painaa.¹¹² 1920—luvun loppupuoli ja 1930—luvun alku näyttävät olevan Evolalle kriittinen kausi hänen ajattelunsa lopullisen muotoutumisen perusteella. Tällöin hän laajensi kirjallisen tuotantonsa koskemaan myös poliittisia aiheita, joiden voidaan katsoa erottavan hänet muista traditionalismin edustajista.

Bachofen katsoi uskonnollisten maskuliinisen ja feminiinisen prinssiipien välisen vastakkainasettelun olevan ihmiskunnan kulttuurisen kehityksen määrittävä tekijä. Feminiininen äidillinen prinssiippi liittyy Bachofenin mukaan materiaan ja maahan, kun taas maskuliininen, paternaalinen prinssiippi henkisyteen ja abstrakteihin periaatteisiin. Hänen mukaansa ihmiskunta on alun perin toiminut yhden kaikenkattavan feminiinisen uskonnollisuuden alaisena, mutta erilaisten konfliktien kautta edennyt paternaaliseen jumalakäsitykseen. Bachofenin mukaan myyttejä tulkitsemalla löydämme tämän vastakkainasettelun feminiinisen ja maskuliinisten uskonnollisten periaatteiden välillä, joiden

---

¹¹⁰ Evola (1969) 1995, 211—217.

¹¹¹ Evola (1963) 2010, 100—101, 138.

¹¹² Hansen 2002, 41—42.

konflikti on ilmentynyt hänen mukaansa väkivaltaisina kumouksina. Myyttien katsotaan sisältävän todellisia historiallisia muistoja, joihin valloittajat ovat tallentaneet kertomuksia alkuperästään. Bachofen esimerkiksi esittää, että antiikissa ateenalainen kulttuuri ei ole muodostunut minkäänlaisten klassisten arvojen pohjalle, vaan sitä on määrittynyt sen voitto aiemmasta matriarkaalisesta sivilisaatiosta.¹¹³

Bachofenin maskuliiniselle ja feminiiniselle jaolle Evola antaa termit ”uraaninen ja viriili”, sekä ”lunaarinen, äidillinen”. Uraaninen ja viriili vastaavat kultaista aikaa, kun taas lunaarinen ja äidillinen hopeista. Tämä vastakkainasettelu on hallitseva Evolan typologisessa luokittelussa kultaista aikaa seuraavista sykleistä. Hopeista, äidillisen sivilisaation ja pappishallinnon määrittävää sykliä seuraa pronssinen, jonka hallitsevana piirteenä on sotaisuus ja väkivaltaisuus. Aikakaudella on myös Evolan mukaan positiivinen aspekti, joka ilmenee heerosluonteena. Alkuperäisen hyperborealaisen rodun viimeiset piirteet ovat säilyneet näissä heerosluonteissa. Tämä on Evolan mukaan myös viimeinen aika, jolloin yhteys alkuperäiseen traditioon on ollut olemassa.¹¹⁴ Erotus pronssisen ja rautaisen syklin välillä on siis ratkaiseva. Näiden syklien vaihdokseen sijoittuu se myyttinen tapahtuma, josta moderni maailma, eli viimeinen aika, on saanut alkunsa. Tätä tapahtumaa ei sijoiteta ajallisesti, vaan se paljastuu myyttien kautta. Evolan mukaan tätä tapahtumaa, jolloin yhteys alkuperäiseen traditioon menetetään, kuvaa parhaiten muinaisnorjalainen jumalten tuho, *ragnarokk*.¹¹⁵

Muinaisnorjalaisia mytologioita tutkinut John Lindow on jaotellut mytologioissa esiintyvän aikarakenteen tapahtuvan kaukaisessa, myyttisessä menneisyydessä, lähimenneisyydessä, sekä mytologisessa nykyhetkessä. Kaukaiseen menneisyyteen sijoitetaan mytologioiden ennen maailman syntyä edeltävä ajanjakso. Luomistapahtuma kuuluu mytologioissa lähimenneisyyteen ja sitä seuraavat tapahtumat, jotka koskevat eri jumaluuksia mytologiseen nykyhetkeen. *Ragnarokk*, eli jumalten tuho taistelussa jättiläisiä

---

¹¹³ Davies 2010, 11–14.

¹¹⁴ Kauppinen 2007, 224.

¹¹⁵ Evola (1969) 1995, 220–221.

vastaan päättää jumalten aikakauden ja aloittaa uuden ajanjakson.¹¹⁶ Evolan mukaan tämä myyttinen tapahtuma on merkinnyt viimeisen syklin, eli rauta-ajan alkua, jossa myös nykyinen ihmiskunta elää. Koska tapahtuma on myyttinen, Evola katsoo sen vaikutuksien ilmentyneen historiassa asteittain. Syklin loppua kohden sen vaikutukset voimistuvat ja tapahtuvat yhä kiihtyvämällä tahdilla. Tämä on myös tärkeä ajallinen erotus, sillä tämän myyttisen tapahtuman jälkeen tradition ilmentämä käsitys pyhästä, eli yhteys metafyyssiseen tasoon häviää.

Eritellessään syklien sisäisiä piirteitä, Evola katsoo muodostaneensa objektiivisen lain, joka määrittelee rappion eri vaiheita. Hän nimeää tämän *kastien regression laiksi*. Kastijako oli traditionalisteille orgaanisen yhteiskuntajärjestyksen perusta, jonka kautta sosiaalinen järjestys ohjattiin vastaamaan ihmisten hierarkioissa ilmenevää yhteyttä metafyyssiseen. Evola katsoo syklien edenneen kastien mukaisessa järjestyksessä. Syklejä hallitsevat piirteet ovat vastanneet kunkin kastin ominaispiirteitä:

A progressive shift of power and type of civilization has occurred from one caste to the next since prehistoric times (from sacred leaders, to a warrior aristocracy, to the merchants, and finally, to the serfs); these castes in traditional civilizations corresponded to the qualitative differentiation of the main human possibilities. In the face of this general movement anything concerning the various conflicts among peoples, the life of nations, or other historical accidents plays only a secondary and contingent role.¹¹⁷

Kastien regression laki siis etenee neljän vaiheen kautta, samalla tavoin kuin historia etenee neljässä syklissä. Evolan mukaan eettisiä arvoja tarkkailemalla regression prosessi on näkyvimmillään. Ensimmäisen pyhien johtajien kastin ideaaleina toimivat henkinen viriiliys ja etiikka, joka pyrki vapautumiseen materiaalisista siteistä. Toisen, soturikastin ideaaleina olivat sankarillisuus, uskollisuus ja kunnia. Taloudellinen voitto,

---

¹¹⁶ Lindow 2001, 40–42.

¹¹⁷ Evola (1969) 1995, 327.

hyvinvointi ja tiede teknisen kehityksen välineenä, sekä kuluttajayhteiskunta ovat kolmannen kauppiaiden kastin ominaisia arvoja. Viimeisenä ja alhaisimpana Evola katsoo olevan palvelijoiden kastin, jossa työ, eli orjuus kohoaa korkeimmaksi arvoksi.¹¹⁸

Ihmiskunnan historia on siis Evolan mukaan rappiollinen prosessi, jonka vaiheita hallitsevat erilaiset syklien määrittämät piirteet. Ensimmäinen sykli on vastannut korkeinta kastia, sekä puhdasta henkistä auktoriteettia, joita Evola kuvaa jumalaisten kuninkaiden hallitsemiksi sakraaleiksi sivilisaatioiksi. Ensimmäisen syklin päätyttyä valta on siirtynyt soturikastille, jolloin on alkanut suurten monarkioiden sykli. Porvarillisten arvojen valankumous, demokratia, kapitalismi ja teollistuminen ovat merkinneet vallan siirtymistä kolmannelle kastille, joka on radikaalisti muuttanut sivilisaatioiden luonnetta. Marxismi ja kommunismi ovat Evolan mukaan neljännen kastin hallinnon ensimmäiset vaiheet, joka lopulta johtaa syklin terminaalivaiheeseen.¹¹⁹ Tämä nostaa esiin kysymyksen ihmisen vapaasta tahdosta ja toiminnasta. Onko historian kulku deterministinen prosessi, vai kykenevätkö ihmiset vaikuttamaan siihen. Evolan vastaus tähän kysymykseen liittyy hänen ontologiseen näkemykseensä kahden luonnon doktriinista ja syklistä ajasta.

Having overcome all historicism, we are rid of both the idea that the past is something that mechanically determines the present and the concept of a teleological, evolutionary, and transcendental law that, for all practical purposes, leads us back to determinism. Then every historical factor will appear to have a *conditioning* role, but never a *determining* role.¹²⁰

Historia itsessään kuuluu Evolan mukaan alempaan luontoon, joka on katoavaista. Ihmisten tahdonvapautta määrittävät heidän kykynsä osallistua metafyyssiseen todellisuuteen ja toimia siitä käsin. Historia siis Evolan mukaan määrittää inhimillisen toiminnan reunaehdot ja syklien sisäisten vastaavuuksien mukaisesti. Kuitenkin ihmisten omat

---

¹¹⁸ Evola (1969) 1995, 331.

¹¹⁹ Evola (1963) 2010, 140.

¹²⁰ Evola (1972) 2002, 181.

sisäiset taipumukset ovat päättävä tekijä. Hänen mukaansa ihmiset tekevät historiaa, mikäli heille annetaan siihen mahdollisuus. Ajalliset ja siten historiaan kuuluvat tekijät määrittävät toiminnan reunaehdoja, mutta toiminnan vapautta tulisi tarkastella metafyyssisten tekijöiden valossa.

Evolalle traditio perustuu kahden luonnon doktriinin, jonka mukaan maailma on jaettava fyysiseen ja metafyyssiseen olemassaolon tasoon. Traditionaalisille sivilisaatioille tämä on ollut hänen mukaansa eksistentiaalinen totuus, joka on määrittänyt kokemusta maailmasta. Jako on hierarkkinen, metafyyssisen ylemmän luonnon edustaessa muuttumattomaa totuutta. Alemman fyysiseen luontoon kuuluvat katoavat ja muuttuvat asiat, se on ajan ja historiallisuuden määrittämää. Traditionaalisten sivilisaatioiden määrittävä piirre on ollut pyrkimys kohti metafyyssistä totuutta, joka ei ole katoavan alemman luonnon ehdollistamaa. Sivilisaatiot ovat sisäisesti järjestäytyneet hierarkkisesti. Korkeinta henkistä auktoriteettia edustaneet hallitsijat ovat jakaneet yhteyden metafyyssiseen tasoon ja heidän kauttaan se on määrittänyt koko yhteisöä. Initiaatio on ollut keino lähestyä metafyyssistä, joka on voitu saavuttaa joko kontemplaatiolla tai sankarillisella toiminnalla. Traditionaaliset sivilisaatiot ovat jättäneet jälkeensä myyttejä, joiden Evola katsoi olevan kulttuurisesti erilaisia ilmauksia samoista metafyyssistä periaatteista.

Kahden luonnon doktriinin mukainen olemassaolon jakaminen metafyyssiseen ja fyysiseen tasoon on merkittävä Evolan aikakäsitykselle. Hänen mukaansa aika on jotain mikä ilmenee sykleissä ja se takana sijaitsee liikahattamaton metafyyssinen todellisuus. Evola katsoi erilaisissa myyteissä ilmenevän regression käsityksen korkeammista olemassaolon tiloista kohti alempia olevan ilmaus universaalista laista. Tämän seurauksena hän hylkäsi edistyksen käsitteen ja katsoi sykleissä ilmenevän ajan, eli historian olevan regressiivistä. Tämä tarkoitti, että yhteys metafyyssiseen tasoon heikkenee jatkuvasti ja ajalliset, materiaaliset ja sattumanvaraiset tekijät määrittävät ihmisten elämää enenevässä määrin. Lopulta yhteys katkeasi kokonaisuudessaan. Jokaisella syklillä katsottiin olevan omanlaiset määrittävät piirteensä, ja ne sisälsivät myös pienempiä sisäisiä kiertoja. Syklit

jaettiin neljään, joista viimeisin oli nykyisen ihmiskunnan elämä rauta-aika, pimeä ajanjakso, jolloin yhteys metafyyssiseen tasoon tullaan kokonaan menetettämään.

Evolan mukaan hyperborealainen sivilisaatio on alun perin ilmentänyt tradition mukaista totuutta puhtaimmillaan. Hänen mukaansa tämän sivilisaation asteittainen romahdus on ilmentynyt uraanisten viriilien sivilisaatioiden elementtien ja vastakkaisten lunaaristen äidillisten sivilisaatioiden konflikteissa. Hyperborealaisesta sivilisaatiosta säilyneet muistijäljet ovat ilmentyneet tradition mukaisissa historiallisissa kulttuureissa, mutta heikentyneessä muodossa. Kulusta aikaa seuranneet sivilisaatiot ovat sisältäneet elementtejä molemmista ja olleet sekoittuneita muotoja maskuliinisesta ja feminiinisestä henkisyydestä. Näiden periaatteiden varaan Evola rakentaa historiannäkemyksensä. Hänen mukaansa historialliset kriisit ja ihmiskunnan nykyinen tila ovat seurausta pitkään jatkuneesta rappiollisesta kehityskulusta, jonka syyt löytyvät materiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden takaa metafyyssisestä ulottuvuudesta. Evola asettaa filosofiset argumenttinsa suoraan osaksi historiaa, joka näyttäytyy erilaisten metafyyssisten voimien vastakkainasetteluna. Bachofenin inspiroima jako maskuliiniseen ja feminiiniseen on jatkuvasti läsnä Evolan argumentoinnissa. Seuraavassa luvussa tarkastelen miten Evolan filosofiset periaatteet tulevat esiin hänen historiannäkemyksessään. Vaikka historia näyttäytyy aina toissijaisena tekijänä, Evola kuitenkin käyttää sitä argumenttiensa demonstroimiseen.

3. MODERNI MAAILMA

Evolan historiananalyysiä varten on tarkasteltava hänen näkemyksiään valtion ja yhteiskunnan eroista, suvereniteetin käsitteestä, sekä sivilisaatioiden eriävistä luonteista. Nämä rakentuvat hänen aiemmassa luvussa käsitellyille filosofisille periaatteilleen ja muodostavat sen kehikon, jonka kautta historiaa tarkastellaan ja arvioidaan. Aiemmassa luvussa toin esiin Evolan yhteyden konservatiiviseen ajattelun perinteeseen. Poliittisen historian tutkija John Schwarzmantel katsoo konservatiivisen ajattelun keskeiseksi yhdistäväksi tekijäksi modernisaation kritiikin, vaikka paradoksaalisesti se on modernin ajan ilmiö. Konservatiiviset teoretikot ovat katsoneet Ranskan vallankumouksen

jälkeisen modernisaation hajottaneen yhteiskunnan sosiaaliset siteet. Yksilöllinen kilpailu ja hyötyyn perustuva sosiaalinen kanssakäyminen ovat korvanneet orgaanisen ja hierarkkisen yhteiskunnan, jossa ihmiset ovat olleet sidoksissa toisiinsa osana suurempaa kokonaisuutta.¹²¹

Orgaanisen järjestyksen rappeutuminen on keskeinen tekijä Evolan historiananalyysissä. Hänen mukaansa tämä kehityskulku on alkanut vuosisatoja ennen Ranskan vallankumousta, vaikka vallankumous toimiikin historiallisesti kriittisenä jakolinjana.¹²² Kastien regression laki on Evolan analyysissä keskeisenä tekijänä, kun hän tarkastelee historiallisia ilmiöitä ja kulttuureja. Vaikka Evolan ajatteluun sisältyy runsaasti vaikutteita itämaisistä uskonnoista ja filosofioista, hänen historiallinen tarkastelunsa keskittyy pääasiassa Euroopan sisäisiin tapahtumiin. Tässä luvussa tutkin Evolan traditionalistista historiananalyysia sellaisenaan kuin hän sen esittää antiikista toisen maailmansodan jälkeiseen aikaan asti. Käyn ensiksi läpi lyhyesti niitä tekijöitä, joiden kautta Evola arvottaa menneisyyttä. Hän tarkastelee yhteiskuntia ohjaavia instituutioita ja määrittelee niiden kautta tradition ilmentymiä historiassa.

3.1 Antiikki ja keskiaika – heroisen syklin viimeiset vaiheet

Päätteoksensa johdannossa Evola kirjoittaa jokaisen modernia maailmaa vastaan suunnatun protestin olevan hyödytön, ellei se ole lähtöisin kestävästä periaatteista.¹²³ Näiden periaatteiden tarkastelu on olennainen osa Evolan historiananalyysia. Ne ovat ilmenneet lukuisina eri muotoina, mutta niiden taustalla vaikuttava tekijä on aina sama. Franco Ferraresi on huomionut, kuinka tärkeä vaikutte Saksan konservatiivisen vallankumouksen piirin ajatukset olivat Evolalle. J.J. Bachofenin näkemykset olivat kokenut uuden tulehisen konservatiivisen vallankumouksen piirin keskuudessa. Tämän vaikutus

---

¹²¹ Schwarzmantel 1998, 110.

¹²² Evola (1972) 2002, 112.

¹²³ Evola (1969) 1995, xxix.

näkyä Evolan historiananalyysissä erityisesti siinä, että hän katsoi myytit, saagat ja symbolit luotettaviksi lähteiksi esihistorian ja antiikin tutkimuksessa.¹²⁴

Evola katsoo traditionalismin ja konservatiivisuuden olevan yksi ja sama asia. Hänen mukaansa konservatismiin ydinajatuksena ei ole menneisyyden instituutioiden säilyttäminen vaan niitä ohjaavien periaatteiden soveltaminen. Nämä periaatteet ovat Evolalle tradition ja konservatismiin todellinen ydin, jotka ovat saaneet erilaisia instituutionaalisia muotoja. Instituutiot ovat kuitenkin sidoksissa historiaan, joten ne ovat muuttuvia, eivätkä toistettavissa sellaisinaan eri aikakausina. Traditio ja konservatismi eivät Evolan mukaan edusta sokeaa uskollisuutta menneisyydelle tai sen pakonomaista soveltamista nykyisyyteen. Periaatteiden jatkuvuuden varmistamiseksi oli oltava valmis hylkäämään ulkoiset muodot.

Tradition, in its essence, is something simultaneously meta-historical and dynamic: it is an overall ordering force, in the service of principles that have the charm of a superior legitimacy.¹²⁵

Tradition periaatteet ovat saaneet ilmauksensa erilaisissa historiallisissa instituutioissa. Historiallisia muotoja ei kuitenkaan tule pitää ehdottomina, sillä ne ovat ajallisia ja tämän vuoksi muutoksenalaisia ilmauksia traditiosta, joka on metahistoriallinen, instituutioita ohjaava voima. Evolan kahden luonnon doktriinin todellisuuskäsityksen mukaan traditio ja sen periaatteet ovat muuttumattomia. Aikaan kuuluvat tekijät ja historia ovat muutoksenalaisia ja relatiivisia. Konservatismi ja traditio katsotaan yhdenvertaisiksi silloin, kun ne sitoutuvat säilyttämään näitä periaatteita itsessään, eivätkä historiallisia instituutioita. Normaalien ja terveiden instituutioiden, eli Evolan mukaan Ranskan vallankumousta edeltäneiden, todelliset periaatteet eivät ole muutoksenalaisia, ainoastaan niiden historialliset ilmaisut vaihtelevat. Nämä periaatteet ilmenevät Evolan kirjallisessa

---

¹²⁴ Ferraresi 1987, 110–111.

¹²⁵ Evola (1972) 2002, 115.

tuotannossa erilaisina yhteiskunnallisina hierarkioina, joihin liittyy jäykkä arvojärjestys kahden luonnon doktriinin mukaisten metafyyssisten ja fyysisten elementtien välillä.

Among these values we may find, for instance, the true State, the *imperium*, the *auctoritas* [authority], hierarchy, justice, functional classes, and the primacy of the political element over the social and economic elements. [...] Even when these principles are objectified in historical reality, they are not at all conditioned by it; they always point to a higher, meta-historical plane, which is their natural domain and where there is no change.¹²⁶

Kuten lainauksesta selviää, Evolalle poliittinen elementti on tärkeämpi kuin sosiaalinen. Hän liittyy poliittisen elementin tradition edustamaan metafyyssiseen olemassaolon tasoon, joista auktoriteetin, hierarkian, oikeudenmukaisuuden ja luokkajaon periaatteet ovat johdettu. Tästä syystä myös Evola pitää sosiaalista järjestystä ja esimerkiksi talouden liittyviä kysymyksiä toissijaisina, koska hän ei katso niihin liittyvän henkistä substanssia. Ainoastaan legitiimi tradition mukainen poliittinen järjestys voi yhdistää sosiaaliset ja taloudelliset aspektit osaksi hierarkkista kokonaisuutta.

Historiasta on siis löydettävissä tradition mukaisia muuttumattomia arvoja, kun tarkastellaan instituutioita ja yhteiskuntia ohjaavia periaatteita. Nämä periaatteet Evola katsoo ylihistoriallisiksi, tai metahistoriallisiksi. Ne ovat itsessään muuttumattomia, eivätkä historialliset sovellukset itsessään vaikuta näiden periaatteiden oikeutukseen. Käsitellessään historismia Evola tekee asemansa selväksi tämän suhteen. Hän katsoo, että ihmiset tekevät historiaa tiettyjen olosuhteiden vallitessa. Tällä hän tarkoittaa, että ihmiset soveltavat näitä metafyyssisiä periaatteita joko onnistuen tai epäonnistuen. Nämä periaatteet itsessään ovat kriittisen tarkastelun ulkopuolella. Vastuu historiallisesta toimijuudesta jää ihmisille itselleen.¹²⁷

---

¹²⁶ Evola (1972) 2002, 116—117.

¹²⁷ Evola (1972) 2002, 180—181.

Furlong huomioi, kuinka Evola tekee tiukan erotuksen valtion ja yhteiskunnan välille. Valtio perustuu kokonaan suvereenin hallitsijan tahdolle, jota luonnehtii irtaantuminen sosiaalisista intresseistä ja yhteys metafyyseen, universaaliin olemassaolon tasoon. Yhteiskunta edustaa Evolalle maternaalista ja feminiinistä periaatetta, jonka tulee olla alisteinen valtion paternaaliselle ja maskuliiniselle periaatteelle. Tämä eroavaisuus tulee hänen mukaansa historiassa esiin eri sivilisaatioiden mytologioissa ja erityisesti siinä, olivatko palvonnan kohteena maskuliiniset vai feminiiniset jumaluudet. Vastakkainasettelu liittyy suoraan Evolan keskeiseen teemaan, eli modernin maailman rappioon. Hänen mukaansa läntisessä maailmassa traditio on säilynyt elinvoimaisena, kun maskuliiniset periaatteet ovat hallinneet feminiinisiä. Mitä pidemmälle regression kulku on edennyt, sitä enemmän aikaan sidotut feminiiniset elementit ovat tulleet hallitseviksi.¹²⁸

Uskonnollisuuden ja henkisyiden eri muodot ovat tekijä, jota Evola käyttää eri sivilisaatioiden historialliseen analysoimiseen. Hän katsoo näiden määrittävän valtion ja yhteiskunnan järjestystä perustavanlaatuisesti sekä historian kulkua syklien puitteissa. Vastakkainasettelu maskuliinisten ja feminiinisten periaatteiden välillä on hallitseva teema Evolan historiallisessa ajattelussa. Hän sijoittaa nämä ideoiden tasolle, jolloin niiden uskonnolliset ja kulttuuriset ilmaukset ovat tarkastelun kohteena. Maskuliinista periaatetta luonnehditaan muodon antavaksi järjestykseksi, kun feminiininen edustaa kaootista, muodotonta ja järjestyksen puutetta. Historiaa määrittää jatkuva jännite ja kamppailu kahden eri tekijän välillä, jotka pyrkivät hallitsevaan asemaan.

Every traditional organization is a dynamic system that presupposes forces of chaos, inferior impulses, and interests as well as lower social and ethnic strata that are dominated and restrained by a principle of "form"; it also includes the dynamism of the two antagonistic poles. The superior pole, connected to the supernatural element of the higher strata, attempts to lift up the other pole, while

---

¹²⁸ Furlong 2012, 57–60.

the lower pole, which is connected to the mass or demos, attempts to pull down the higher pole.¹²⁹

Metafyysisen ja fyysisen järjestyksen välillä on olemassa jatkuva jännite. Tämä näkyy yhteiskunnan ylimpien ja alimpien luokkien välisenä etäisyytenä. Evolan modernisaation kritiikissä suvereenin auktoriteetin vastakohtana ovat yhteiskunnan alimmat luokat, joita hän kuvaa muodottomana massana. Hänen mukaansa orgaanisessa valtiossa eliitti antaa massoille muodon. Kun legitiimi valta siirtyy yhä enenevässä määrin kastien regression lain mukaisesti yhteiskunnan alimmille luokille, modernisaation prosessi syrjäyttää traditionaalisia arvoja ja instituutioita. Kun legitiiminä pidetty tradition mukainen poliittinen järjestys ei kykene pitämään sosiaalisia ja taloudellisia, eli yhteiskunnan alimpia intressejä hallintansa alaisena, alkaa orgaaninen järjestys rappeutua. Kuten olen aiemmin huomionut, Evola käyttää tässä suosimaansa terminologiaa, jossa orgaaninen järjestys on muodon voitto epäjärjestyksestä.

Evolan mukaan traditionaaliset sivilisaatiot ympäri maailmaa ovat joutuneet kriisiin 800- ja 500-luvulla ennen ajanlaskun alkua. Läntisen maailman sivilisaatioissa tämä on merkinnyt helleenisen Kreikan rappiota, mutta toisaalta Rooman valtakunnan syntyä, jota Evola piti traditionaalisten arvojen ruumiillistumana.¹³⁰ Monet modernissa maailmassa huippunsa saavuttaneet regressiiviset kehityskulut ovat Evolan mukaan alkaneet tämän traditionaalisten sivilisaatioiden kriisin aikana. Historiankulkua määrittää yhä enenevässä määrin kamppailu, kun tradition arvot joko vahvistuvat tai heikentyvät eri sivilisaatioissa. Evolan mukaan viimeisen syklin, eli rauta-ajan, yksi hallitsevia degeneroivia vaikutuksia on humanismi. Hänen mukaansa helleenisellä ajalla tämä korruption prosessi tuli esiin filosofisen ajattelun ja tieteellisen lähestymistavan synnyn myötä. Evolan mukaan prosessi johti sekularismin ja antitraditionalismin leviämiseen antiikin Kreikassa ja myöhemmin Roomassa.¹³¹

---

¹²⁹ Evola (1969) 1995, 306.

¹³⁰ Evola (1969) 1995, 257.

¹³¹ Evola (1969) 1995, 261.

A revolutionary ferment altered the nature of the ancient institutions, the ancient view of the state, the law, and even property. By dissociating temporal authority from spiritual authority promoting the electoral system, and establishing institutions that became increasingly open to inferior social strata [...] – this revolutionary ferment eventually engendered the democratic regime.¹³²

Henkisen ja maallisen vallan erottaminen toisistaan on Evolan mukaan ollut traditiota korruptoivan prosessin perustavia syitä. Kun henkinen ja maallinen valta ovat erotettu toisistaan niin yhteiskunnan alimmat luokat saavat enenevässä määrin vaikutusvaltaa. Furlong huomioi, kuinka Evola lähestyy orgaanisen valtion luonnetta kritisoimalla tasa-arvoa ja hierarkkisten jakojen puutetta. Evolan kritiikki perustuu hänen filosofisiin näemyksiinsä maailman luonteesta, jossa materia tulee olla alisteista metafysiselle. Materia on jotain, jonka kaikki fyysiset olennot jakavat. Muoto on taas yksilöivä piirre, joka toimii erottelevana ja yksilöllistävänä tekijänä. Tasa-arvoisuus on argumenttina Evolan mukaan looginen kontradiktio, sillä ollakseen yksilö, on oltava erilainen muista. Mikäli kaksi asiaa ovat samanarvoisia, ovat ne sama asia. Orgaanisissa kokonaisuuksissa kvalitatiiviset erot merkitsevät todellista yksilöitymistä, erottautumista muista.¹³³

Ihmisiä todella yksilöivät ja erottavat tekijät kuuluvat Evolan ajattelussa metafysiseseen järjestykseen, kun taas materiaaliset tekijät alempaan fyysiseen maailmaan. Orgaanisen valtion argumentti perustuu hänen ajatteluun läpäisevään kahden luonnon doktriiniin. Orgaanisessa valtiojärjestyksessä ihmiset yksilöityvät ja löytävät todellisen luonteensa, sekä tarkoituksensa. Tasa-arvoisuus puolestaan tekee ihmisistä kollektiivisen massan, jossa yksilöiviä tekijöitä ei tunnisteta. Evola katsoo yhteiskunnan alimpien luokkien edustavan materiaa, joka ei ole saanut muotoa, eli se ei ole yksilöitynyttä. Tradition mukaisessa järjestyksessä yhteiskunnan alimmat luokat ovat olleet hierarkiassa oikeassa asemassaan, mutta kun henkinen valta sekularisoituu, niin myös orgaanisen valtion

---

¹³² Evola (1969) 1995, 258.

¹³³ Furlong 2012, 61–62.

järjestys murenee. Evola tunnistaa humanismin yhdeksi perustavanlaatuisiksi tekijäksi, joka on johtanut traditionaalisten sivilisaatioiden rappeutumiseen. Hän katsoo tämän prosessin alkaneen filosofian syntymisen myötä antiikin Kreikassa.

In Greece, humanism (a characteristic theme of the Iron Age) made its appearance as a result of the emergence of religious sentimentalism and the decline of ideals typical of a virile and sacral mankind. Humanism eventually affected other dimensions of Hellenic life; it marked the advent of philosophical thought and of scientific inquiry.¹³⁴

Ensimmäisiä kreikkalaisia filosofi- ja kutsutaan esisokraatikoiksi tai luonnonfilosofeiksi. Heidän lähestymistapansa oli myyttisen ajattelun sijaan rationaalinen. Maailmaa ei pyritty selittämään myyttisten tapahtumien ja jumalten avulla, vaan ilmiöitä tutkimalla. Maailmankaikkeus nähtiin järjestäytyneenä kosmoksena, jota tuli tutkia sen omien ehtojen mukaisesti. Esisokraattisen filosofian tutkimusalaan kuului esimerkiksi nykyistä luonnonteistä alkeellinen fysiikka, kemia, geologia ja astronomia. Lisäksi heidän kirjoituksensa käsittelivät moraalialia, etiikkaa, metafysiikkaa ja teologiaa. Vaikka esisokraatikoilta säilyneitä fragmentteja saattaa välillä olla vaikeaa tunnistaa varsinaiseksi filosofiksi, on luontevaa nähdä heidät osana tätä jatkumoa, koska tiedon saamisen menetelmät ja kohteet ovat olleet samoja kuin myöhemmillä filosofeilla.¹³⁵ Filosofian historiaa tutkinut Svante Nordin huomioi, kuinka esisokraattiset filosofit ovat edustaneet uudenlaista ihmistyyppiä ja olleet jo selkeästi länsimaisia. Esisokraattisessa filosofiassa ovat ilmenneet nykyisin länsimaisen ajattelun ensimmäiset askeleet. He ovat olleet humanisteja siinä mielessä, että heidän tutkimuksensa kohteena on ollut ihminen ja hänen elinpiirinsä.¹³⁶

---

¹³⁴ Evola (1969) 1995, 261.

¹³⁵ Curd 2016.

¹³⁶ Nordin 1999, 18, 47.

Evolan mukaan viriilin uskonnollisuuden heikentyminen, sekä filosofian ja tieteellisen ajattelun synty ovat helleenisen maailman regressioon johtaneita tekijöitä. Ne ovat aloittaneet sellaisia kehityskulkuja, jotka yhä enenevässä määrin määrittävät modernia maailmaa. Läntisessä maailmassa traditionaalisten sivilisaatioiden kriisin aikana Evola katsoo Rooman toimineen vastavoimana tälle kehityskululle, yhdistäen eri kansoja imperiumin alaisuuteen. Evolan mukaan Rooman suuruuden takana olivat heroisen syklin vaikutteet ja imperiumin tuhon syynä näiden asteittainen muuttuminen ja heikentyminen. Hänen mukaansa Italian niemimaata ennen Rooman perustamista asuttaneet kansat kuuluivat feminiinisten, lunaaristen sivilisaatioiden piiriin, joiden kulttuuri oli katoavaisen ja ajallisen luonnon ehdollistamaa. Italian niemimaan valloittaneet indoeurooppalaiset edustivat erilaista hengellisyyttä, jolla oli vielä yhteytensä traditionaalisiin sivilisaatioihin. Samoin kuin Bachofen, hän katsoo roomalaisten valloittaneen ja asuttaneen aiemman matriarkaalisen sivilisaation alueita ja sulauttaneen nämä osaksi imperiumia.¹³⁷

The ideal of conquering virility was embodied in Rome. This virility was manifested in the doctrine of the state and in the notions of *auctoritas* and *imperium*. The *imperium* (not in the hegemonical and territorial sense of the word) was understood in terms of power and the mystical and dreadful force of command that was the prerogative not only of political leaders [...] but of the patricians and of the heads of the household.¹³⁸

Antiikin Roomassa henkisen viriiliyden idea antoi valtiojärjestykselle tradition mukaisen muodon. Tämä idea sai ilmauksensa eettisissä arvoissa, joita kunnian ja uskollisuuden käsitykset ilmensivät. Uskonnollisen mystiikan puuttuminen, tarkoin säädetyt riitit ja lait olivat Evolan mukaan roomalaista henkisyttä luonnehtivia piirteitä, jotka vastasivat traditionaalisten sivilisaatioiden ominaisuuksia. Erityisesti käsitys yliluonnollisesta teki Evolan mukaan Roomasta tradition mukaisen sivilisaation.

---

¹³⁷ Evola (1969) 1995, 263—268.

¹³⁸ Evola (1969) 1995, 269—270.

The early Romans characteristically perceived the supernatural as *numen* (as sheer power) rather than as *deus*; this represents the counterpart of a peculiar spiritual attitude. Other characteristics of the Roman world included the absence of pathos, lyricism and mysticism toward the divine, the presence of precise law for the necessary and necessitating rite, and clear and sober views.¹³⁹

Furlong huomioi, kuinka Evola hahmottaa niin yksilölle kuin valtiolle kaksi polkua. Sekä valtion, että yksilön polku kohti transsendenttia ovat samankaltaiset. Yksilön henkinen kasvu riippuu hänen kyvyistään hallita materiaalisia taipumuksiaan ja intressejään. Traditionaalisen valtion malli toimii vastaavasti, keskittäen kansalaistensa pyrkimykset pois materiaalisista intresseistä kohti henkisiä arvoja. Valtio on Evolalle järjestys, jonka kautta yksilöt voivat osallistua pyhän merkitykseen. Pyhän käsitys Evolan kirjoituksissa on saanut vahvasti vaikutteita Mircea Eliadelta.¹⁴⁰ Evola ja Eliade olivat tavanneet ensimmäisen kerran Romaniassa vuonna 1937. Kirjeenvaihto heidän välillään säilyi aina Evolan kuolemaan asti vuoteen 1974.¹⁴¹

Eliaden lähtökohtana oli uskonnon tutkimus sen omilla ehdoilla, jolloin ihmiselämässä uskonnollisen elementin, eli pyhän, katsotaan toimivaan syynä enemmän kuin seurauksena. Hänen mukaansa ymmärtääksemme uskontoja on astuttava modernin ihmisen ymmärryksen ulkopuolelle ja tarkasteltava uskonnollisuutta ”arkaaisen”, esimodernin ihmisen silmin. Tällöin pyhä ja profaani tulevat erotetuiksi toisistaan. Profaani ulottuvuus koostuu ihmisten jokapäiväisistä toimista, jotka ovat vaihtelevia ja vailla suurempaa merkitystä. Tämän vastakohtana on pyhä, joka on järjestystä, täydellisyyttä, sekä jumalten, sankarien ja esi-isien ulottuvuus. Eliaden mukaan arkaaisen ihmisen uskonnollisuus on lähtöisin tästä kahtiajaosta ja se on muokannut jokaista elämän aspektia. Hänen mukaansa pyhän aspekti on antanut profaaneille toimille niiden merkityksensä. Pyhän katsotaan olevan se merkitysten kehikko, joka määrittää kaikkea inhimillistä

---

¹³⁹ Evola (1969) 1995, 270.

¹⁴⁰ Furlong 2012, 54, 57.

¹⁴¹ Stucco 2002, 31–32.

toimintaa. Eliaden mukaan erilaiset pyhän kaavat, tai arkkityyppiset muodot toistuvat kulttuurista toiseen, vaikka ovat ulkoisilta muodoiltaan toisistaan eroavaisia. Pyhän kokemus eroaa kuitenkin profaanista arkisesta kokemuksesta laadullisella tavalla, joten pyhää ilmaistaan epäsuorasti symboleissa ja myyteissä.¹⁴²

Eliaden mukaan Evolan ja muiden traditionalistien teorioilla ei ollut tutkimuksellista arvoa historialliselle ulottuvuudelle, eikä niitä tullut asettaa tieteellisen tutkimuksen kanssa samalle tasolle. Sen sijaan hän katsoi niiden edustavan myyttisiä representaatioita maailmasta. Eliaden mukaan traditionalistien teorioita ei tullut ymmärtää historiallisina todellisuuksina tai tieteellisinä selityksinä, vaan mytologisina luomuksina, joita käytetään maailman ymmärtämiseen.¹⁴³

Traditionaalisten sivilisaatioiden kriisi vastaa Evolalle muinaisen maailman loppua ja nykyisen historian alkua. Tämä oli tärkeä ajallinen jakolinja. Pyhän käsitys, joka oli aiemmin määrittänyt ihmiselämän jokaista aspektia, alkoi kadota ja sekularisoitua kiihtyvällä tahdilla. Roomalaiseen sivilisaatioon jäi Evolan mukaan elementtejä aiemmista lunaarisista sivilisaatioista, jotka loivat usein pinnan alle jääviä jännitteitä. Mitä enemmän nämä alemmiksi luonnehdittujen sivilisaatioiden ominaispiirteet tulivat esiin roomalaisessa yhteiskunnassa niin tradition mukainen henkisyys heikkeni. Evolan mukaan kristinusko muutti ihmisten suhdetta pyhään, johtaen ennennäkemättömään degeneraation kierteseen. Kristinusko koostui kokonaan viriilille henkisyydelle vieraista elementeistä, korvaten hierarkian ja aktiivisen toiminnan passiivisella uskonnollisuudella. Kristinuskoon sisältynyt ajatus siitä, että kaikki olisivat tasavertaisia Kristuksen edessä, johti Evolan mukaan tuhoisaan kollektivismiin, joka ei tunnustanut sisäisiä tai ulkoisia hierarkian linjoja.

Instead of *universality*, which is authentic only in its function as a hierarchical peak that does not abolish but presupposes and sanctions the differences among

---

¹⁴² Pals 2006, 196—204.

¹⁴³ Bordas 2011, 144.

human beings, what arose was the ideal of *collectivity* reaffirmed in the symbol of the mystical body of Christ; this latter ideal contained in embryonic form a further regressive and involutive influence that Catholicism itself, despite its Romanization, was neither able nor entirely willing to overcome.¹⁴⁴

Universalismi on Evolalle traditioon kuuluva kategoria, kun taas kollektivismi on ennen kaikkea modernin maailman regressiivisen kehityksen ilmentymä. Universalismilla oli oma erityinen merkityksensä Evolalle, mikä liittyy hänen hierarkkiseen todellisuuskäsitykseensä. Yksilön kohottaessa itsensä materiaalisen tason yläpuolelle, hän osallistuu ja toimii universaalien henkisen todellisuuden mukaisesti. Tällöin ihmisen yksilöllisyys saa todellisen merkityksensä, kun se ei ole materiaalisiin tekijöihin sidottua. Vastakohtaisesti kollektivismi perustuu persoonattomaan yksilöllisyyteen, jossa ihmiset menettävät oman autonomiansa.¹⁴⁵ Evola katsoo, että kristinusko muutti ihmisen suhdetta pyhään. Roomalainen henkisyys oli hänen mukaansa vastannut viriiliä, sankarillista käsitystä, joka perustui hierarkialle ja inhimillisten, materiaalien tarpeiden ylittämiseen. Roomalle tyypillinen universalismi oli Evolan mukaan toiminut korkeampana organisoivana voimana, joka oli tradition hierarkkisten periaatteiden mukainen. Tämä universaali toiminto mahdollisti monietnisen ja eri uskonnoista koostuvan imperiumin, koska se oli järjestetty tradition mukaisen ohjaavan idean, tai myytin alaisuuteen. Kristinuskon regressiivinen tekijä oli Evolan mukaan se, etteivät kristityt tunnustaneet tätä universaalista imperiumin toimintaa ohjaavaa henkisyyttä.

The hatred early Christianity felt toward any form of virile spirituality, and its stigmatization as folly and sin of pride anything that may promote an active overcoming of the human condition express in a clear fashion its lack of understanding of the "heroic" symbol.¹⁴⁶

---

¹⁴⁴ Evola (1969) 1995, 283.

¹⁴⁵ Furlong 2012, 80.

¹⁴⁶ Evola (1969) 1995, 282.

Evola katsoi kristinuskon ja roomalaisen henkisyyden joutuneen avoimeen konfliktiin uskonnon ja politiikan erottavista käsityksistä. Evolan mukaan henkinen ja pyhä saivat maallisen ilmauksensa imperiumissa, jolloin metafyyminen elementti ohjasi maallisia toimintoja. Kristinusko ei tunnustanut keisarin vallan pyhyyttä, vaan erotti metafyyssisen ja fyysisen toisistaan. Evola katsoi, että kristinusko Rooman hajoamisen jälkeen johti länsimaissa ristiriitaiseen hengellisyyteen. Koska kristinusko ei sopinut länsimaisten ihmisten henkisille taipumuksille, se ei kyennyt muokkaamaan läntistä maailmaa täysin alkukirkon arvojen mukaiseksi, vaan joutui sulattamaan itseensä vieraita elementtejä. Kristinusko kuitenkin esti länsimaista ihmistä toteuttamasta ominaisella tavalla henkistä dispositiotaan, eli aktiivista lähestymistapaa pyhää kohtaan. Evolan mukaan tämä sisäinen ristiriita on länsimaisessa historiassa merkittävä tekijä, joka on johtanut modernin maailman korrupioon.¹⁴⁷

But in Christianity in general it is evident that what has been universalized, rendered exclusive, and exalted are the way, the truth, and the attitude that pertain only to an inferior human type or to those lower strata of a society for whom the exoteric forms of Tradition have been devised; this was precisely one of the characteristic signs of the climate of the Dark Age, or Kali Yuga.¹⁴⁸

Rooman valtakunta oli Evolan mukaan ilmentänyt tradition mukaista maskuliinista hengellisyyttä parhaimmillaan, mutta kristinuskon myötä nousseet feminiiniset ja kollektiiviset vaikutteet johtivat ristiriitaisiin kehityskulkuihin. Evolan mukaan on tarpeellista tarkastella katolisen kristillisyyden kehittymisen eri elementtejä, jotta läntisen maailman historiankulkua keskiajalla voidaan hahmottaa. Katolisuuteen sulautui traditionaalisia elementtejä, mutta sen pohjavire pysyi tradition vastaisena, alkukristillisenä. Auktoriteetin kehitys kirkon sisällä on Evolan mukaan todiste sen sisällä vaikuttaneesta degeneraation prosessista. Kirkon vaatiessa korkeinta henkistä valtaa itselleen on alkanut traditionaalisen ja orgaanisen järjestyksen rappeutuminen. Tällöin keisarien jumalallista

---

¹⁴⁷ Evola (1969) 1995, 287.

¹⁴⁸ Evola (1969) 1995, 284.

oikeutta hallita ei ole enää tunnustettu ja hallintoa on alettu pitää vain maallisena virkana.¹⁴⁹

Kirkon feminiinistä henkisyttä vastustava ja imperiumin viriiliyttä puolustava tekijä olivat pohjoiset germaanisets kansat. Evolan mukaan germaanisets rodut olivat arktisen alkukodin hylänneiden asukkaiden jälkeläisiä, jotka eivät olleet vielä sekoittuneet eteläisiin rotuihin. Germaanisets pohjoiset rodut säilyttivät myyteissään muistoja alkuperäisestä traditiosta. Evola katsoo roomalaisten ja germaaniens kohtaamisella olleen kahdenlaisia seurauksia. Toisaalta tämä johti materiaalisiin tuhoihin, mutta myös laski perusteet uudelle viriilille sivilisaatiolle, joka olisi viimeinen tradition ilmentymä läntisessä maailmassa.¹⁵⁰

The Germanic element was destined to defend the imperial idea against the Church and to restore to new life the formative *vis* of ancient Roman world. This is how the Holy Roman Empire and the feudal civilization arose, both of which represented the two last great traditional manifestations the West ever knew.¹⁵¹

Feodaalisessa järjestelmässä uskollisuus ja kunnia olivat Evolan mukaan ne käsitteet, jotka vastasivat traditiota. Näiden puitteissa yksilöt kykenivät toteuttamaan oman luontonsa mukaisen potentiaalin. Uskollisuus (*fides*) edusti Evolalle ideaalia, joka oli suunnattu ylöspäin, eli kohti universaalia. Evolan määritelmän mukaan universaalit metafyyssiset elementit olivat traditionaalisia sivilisaatioita määrittävä tekijä, jolloin jokainen yhteiskunnan aspekti on ylhäältä ohjattua ja siihen suuntautuvaa. Kollektiivisella elementillä Evola tarkoittaa materiaalisia tekijöitä, joista puuttuvat metafyyssiset elementit. Hän katsoo, että feodaalisessa järjestelmässä eri osat ovat toimineet verrattain autonomisesti, kuitenkin universaalien ohjaavan idean yhdistämänä. Universaali elementti henkilöityi itse keisariin ja keisarikuntaan.

¹⁴⁹ Evola (1969) 1995, 288—289.

¹⁵⁰ Evola (1969) 1995, 294.

¹⁵¹ Evola (1969) 1995, 290.

The Empire was perceived as a superpolitical reality, an institution of supernatural origin that formed one power with the divine kingdom. While in the Empire the same spirit that shaped the individual feudal and regal units continued to act, its peak was the emperor, who was regarded not as a mere man.¹⁵²

Politiikan sekularisaatio oli Evolan mukaan Saksalais-roomalaisen valtakunnan rappeutumisen perimmäisiä syitä. Kirkon vaatimus korkeimmasta henkisestä auktoriteetista oli suorassa konfliktissa keisarien vallan kanssa. Evola katsoo tämän olevan osa konfliktia maskuliinisten ja feminiinisten sivilisaatioiden elementtien välillä. Keisarikuntaa määrittävän sisäisen myytin katoaminen tarkoittaa myös sen todellisen elinvoiman menettämistä. Evolan mukaan politiikan sekularisaatio on johtanut keskusjohtoiseen absolutismiin, jolloin ennen universaalien henkisen idean sitomat keisarikunnan eri osat ovat alkaneet kapinoida absoluuttista auktoriteettia kohtaan.¹⁵³

The moment an empire ceases to be sacred, it also ceases to be an empire; the inner vision animating the empire and its authority decline, and once the plane of matter and of mere "politics" is reached they totally disappear, since such a plane, by its very nature, excludes every universalism and higher unity.¹⁵⁴

Evolan historiankäsityksen mukaan antiikista keskiajan loppuun mennessä tradition mukainen yhteiskuntajärjestys on menettänyt merkityksensä. Hierarkkiset yhteiskuntajärjestykset ovat muuttuneet ja sivilisaatioita ohjaavat myytit maallistuneet. Kun poliittinen järjestys nähdään yhteiskunnallisen vapauden ja edistyksen toteuttajana, lähestytään Evolan mukaan syklin terminaalivaihetta. Tällöin kollektiivisista intresseistä tulee hallitsevia ja ne korvaavat tradition henkisen auktoriteetin. Seuraavaksi tutkin Evolan

---

¹⁵² Evola (1969) 1995, 297.

¹⁵³ Evola (1969) 1995, 303.

¹⁵⁴ Evola (1969) 1995, 302.

historianfilosofiassa modernisaation murrosta ja miten hänen hahmottelemansa syklinen kehityskulku saavuttaa päätepisteensä.

3.2 Tiikerillä ratsastaminen – viimeisen syklin haasteet

Schwarzmantelin mukaan termillä moderni viitataan luontevasti niihin sosiaalisiin, taloudellisiin ja poliittisiin muutoksiin, jotka alkoivat 1700—luvun lopulla. Nämä muutokset loivat kokonaan uudenlaisia yhteiskuntia, sekä asettivat ne ideologiset raamit, joille politiikka nykyään perustuu. Ranskan vallankumouksen jälkeen uudenlainen kansalaisyhteiskunnan idea alkoi muotoutua poliittisesti vaikuttavana voimana. Sen tunnuksina olivat individualistinen ja liberaali yhteiskunta, joka lupasi jäsenilleen menestystä, kehitystä ja onnea tässä elämässä, seuraavan sijaan. Schwarzmantel katsoo modernin poliittisen filosofian muotoutuneen valistuksen ajan ideoiden ympärille, jotka koskevat kansalaisyhteiskunnan tuomaa sosiaalista ja poliittista muutosta. Subjektiivisuuden, eli yksilöllisen vapauden ajatus nähdään keskeisenä osana modernisaatiota, jolloin sosiaalinen ja poliittinen järjestys on inhimillisen toiminnan seurausta. Toinen keskeinen piirre on valtion ja talouden erottaminen toisistaan, mikä muodostaa perustavanlaatuisen jakolinjan yhteiskunnan sisälle. Modernisaation tuomiin muutoksiin kuului jäykän sosiaalisen hierarkian vaihtuminen sosiaalisesti liikkuvuudeksi. Yksilöllisen ja kollektiivisen kehityksen ajatus johti aiempien uskontoon ja perinteisiin perustuvien identiteettien korvaamiseen ja inhimillisen toimijuuden korostamiseen. Uudet identiteetit olivat ennen kaikkea inhimillisen tahdon ja tietoisien pyrkimyksen tulosta, eivätkä luonnollisen järjestyksen tai uskonnollisten dogmien määräämiä. Vanhojen hierarkioiden ja identiteettien muutoksen myötä massojen poliittinen osallistuminen nousi keskeiseksi kysymykseksi. Valistuksen periaatteet pyrkivät oikeuttamaan poliittisen osallistumisen jokaiselle, henkilökohtaisista ominaisuuksista tai yhteiskunnallisesta asemasta huolimatta.¹⁵⁵

Evola katsoo 1700—luvun olleen kriittinen aikakausi, jolloin viimeisetkin jäljellä olevat tradition mukaiset sosiaalipoliittiset rakenteet alkoivat hajota. Se, mitä Schwarzmantel

---

¹⁵⁵ Schwarzmantel 1998, 17—22.

tunnistaa valistuksen periaatteiksi, edustaa Evolalle historian viimeisen syklin lähestyvää loppua. Erityisesti Ranskan suuri vallankumous toimii kriittisenä pisteenä Evolan modernin maailman analyysissa.

Following the stormy and demonic period of the French Revolution, the principles espoused by the Revolution first began to act under the guise of liberalism; thus, liberalism is the origin of the various interconnected forms of global subversion.¹⁵⁶

Se mitä Evola nimittää ”globaaliksi kumoukseksi”, liittyy hänen historianfilosofiansa perustana toimivaan kahden luonnon doktriiniin. Traditionaalisten rakenteiden luhistuessa sivilisaatiot menettävät kosketuksensa tradition metafysiseseen todellisuuteen ja olemassaolon inhimillisestä ulottuvuudesta tulee kaiken mitta. Evola tunnistaa erityisesti yhteiskunnalliset hierarkiat tradition ilmentymiksi, jotka heijastavat samalla tavoin arvojärjestykseen perustuvaa metafysisistä todellisuutta. Kun yhteys traditioon katkeaa, ei hierarkioilla ole kestävä perustaa tai todellista legitimitettä. Hän katsoo tämän johtavan alati sekularisoituvaan maailmaan, jota hallitsevat irrationaaliset voimat.¹⁵⁷ Pääteoksessaan *Rivolta contro il mondo moderno* Evola samaistaa globaalien kumouksellisuuden erityisesti humanismin kanssa, mutta myöhemmin kirjoitetuissa teoksissaan *Uomini e le rovine* ja *Cavalcare la tigre* hän käyttää liberalismia eräänlaisena kattoterminä tarkoittaen samaa asiaa. Ero on lopulta vain terminologinen, sillä Evolan kritiikki modernia maailmaa kohtaan pysyy samanlaisena läpi hänen kirjallisen tuotantonsa. Syinä eroihin terminologiassa katson kirjoitusten eri ajankohdan ja eri lähestymistavat. *Rivolta* ilmestyi ensimmäisen kerran ennen toista maailmansotaa, kun taas *Uomini* ja *Cavalcare* sodan jälkeen. Myöhemmät teokset myös keskittyvät puhuttelemaan erityisesti toisen maailmansodan jälkeisen maailman asettamia problemeja traditiolle, siinä missä *Rivolta* on kokonaisvaltainen esitys traditiosta ja sen valossa nähdystä maailmanhistoriasta.

---

¹⁵⁶ Evola (1972) 2002, 133.

¹⁵⁷ Evola (1969) 1995, 312–322.

Kahden luonnon doktriinissa esitetyistä metafysisestä ”olemisen” ja fyysisestä ”tulemisen” tilasta modernin ihmisen eksistentiaaliset horisontit rajoittuvat ainoastaan jälkimmäiseen. Fyysisessä maailmassa kaikella on alkunsa ja loppunsa, ja asiantilat ovat kontingenteja. Kuten luvussa 2.2 olen esittänyt, Evola ei uskonut lineaariseen aikakäsitykseen, vaan katsoi ajan olevan syklinen ilmiö, jonka takana on liikahtamaton ja muuttumaton todellisuus. Kastien regression laki etenee neljässä vaiheessa ja Evola katsoo Ranskan vallankumouksen olevan merkki kolmannen kastin noususta. Tässä vaiheessa yhteiskunnalliset uskollisuuden ja kunnian käsityksiin perustuneet suhteet alkavat korvautua taloudellisilla ja materiaalisilla intresseillä.

Together with parliamentary republics the formation of capitalist oligarchies revealed the shift of power from the second caste (the warrior) to the modern equivalent of the third caste (the mercantile class). [...] The solemn proclamation of the ”rights of the Third Estate” in France represented the decisive stage, followed by the varieties of ”bourgeois revolution” of the third caste, which employed liberal and democratic ideologies for its own purposes.¹⁵⁸

Furlongin mukaan nationalismi ja kollektivismi ovat Evolan tuotannossa hyvin johdonmukaisia teemoja. Evola liittää nationalismiin ja modernin kansakunnan käsitteet liberalismiin ja kollektivismiin. Hänen mukaansa nationalismi ja kollektivistinen kansakunnan käsite ovat syntyneet Saksalais-roomalaisen valtakunnan romahduksen myötä, kun hallitsijoiden valta ei ole enää perustunut uskollisuuden, vaan pelon varaan. Monarkioiden rappeutumisen kriittisenä pisteenä on toiminut Ranskan vallankumous. Evola katsoo modernin nationalismiin edistäneen individualistista atomismia, joka on hänen orgaanisen yhteiskuntaihanteensa vastakohta.¹⁵⁹ Kollektivistinen elementti liittyy Evolan ajattelussa feminiiniseen ja materiaaliseen, jonka tulisi olla alisteista maskuliiniselle ja

---

¹⁵⁸ Evola (1969) 1995, 328.

¹⁵⁹ Furlong 2012, 75.

henkiselle. Orgaanisen yhteiskunnan hierarkian alimpana tekijänä on kollektiivinen elementti, jonka Evola katsoo tulevan hallitsevaksi modernisaation murroksessa.

What followed was the incipient revolt of the demos, the collective element that was at the bottom of the traditional social order and that now attempted to take control of the leveled social structures and the unified public powers that were created during the previous, antifeudal phase.¹⁶⁰

Evolan mukaan ensimmäinen maailmansota ei ollut valtioiden tai kansakuntien, vaan eri kastien ideologioiden välinen konflikti. Tämän suorana seurauksena olivat saksalaisen monarkian sortuminen sekä epäsuorasti kommunistinen vallankumous Venäjällä. Ensimmäinen maailmansota päättyi sosiopoliittisesti kaaottiseen tilanteeseen, joka sisälsi tulevan konfliktin siemenet. Toisen maailmansodan jälkeen Evolan mukaan Eurooppa oli menettänyt asemansa poliittisena voimatekijänä. Jäljelle olivat jääneet Yhdysvallat, jotka Evola samaisti kolmannen kastin piirteisiin sekä Neuvostoliitto, jonka piirteet vastasivat neljättä kastia. Hänen mukaansa nämä kaksi suurvaltaa edustavat syklin viimeisen vaiheen alkua, joiden väliin voimansa loppuun kuluttanut Eurooppa tulisi jäämään. ”With World War I, the Russian Revolution, and World War II the decisive events of the last age are ushered in.¹⁶¹ On huomionarvoista, kuinka Evolan mukaan viimeisen ajan, eli Kali-Yugan tai rauta-ajan ratkaisevat tapahtumat ovat sijoittuneet 1900-luvulle. Evolan näkemyksen mukaan syklin viimeiseen vaiheeseen johtavat kehityskulut ovat alkaneet jo tuhansia vuosia sitten, mutta niiden vaikutus näyttäisi saavuttavan ratkaisevan vaiheensa vasta Evolan omana elinaikana.

Evolan näkemyksen mukaan Yhdysvallat oli kolmannen kastin arvojen ruumiillistuma, mikä ilmeni erityisesti kapitalisessa markkinataloudessa. Neuvostoliiton hän taas samaisti neljänteen kastiin, jossa ihmiset menettävät täysin yksilöllisyytensä kollektiivisessä massassa. Evolan mukaan on lopulta merkityksetöntä kumpi näistä osapuolista

---

¹⁶⁰ Evola (1969) 1995, 309.

¹⁶¹ Evola (1969) 1995, 344.

olisi voittoa, sillä molemmat olivat samankaltaisen rappiollisen kehityksen huipentumia. Furlong huomioi, kuinka tässä vaiheessa Evola näyttää itse myös epävarmalta selitävien tekijöiden suhteen. Hänen aikaisemmissa analyyseissään myytit, symbolit ja piilotetut metafysiset tekijät ovat pääasiallinen tarkastelun kohde. Oman aikakautensa tapahtumia tarkastellessaan Evola kuitenkin painottaa enenevässä määrin konkreettisia historiallisia tekijöitä ja varoittaa lukijoitaan luottamasta liiaksi salaperäisiin selitysmalleihin, millä hän tarkoittaa tradition ja sen vastavoimien välillä ilmenevää konfliktia ihmiskunnan historiassa.¹⁶²

Ennen toista maailmansotaa Evola oli ollut toiveikas fasismin suhteen traditionaalisten arvojen mahdollisena kasvualustana. Hän katsoi, että fasismin ideologiaa voitaisiin muokata tradition arvoille sopivaan suuntaan. Evolan kompromissittomuus sekä fasistihallintoa ja sen johtajia kohtaan esitetty kritiikki kuitenkin pitivät hänet aina marginaalissa, eikä hänellä ollut mitään todellista vaikutusta.¹⁶³ A. James Gregorin mukaan Evola toimi lähinnä hyödyllisenä työkaluna, jota Mussolini ja fasistihallinto käyttivät tarpeensa mukaan. Lateraanisopimuksista neuvoteltaessa Evolan oli annettu julkaista eri sanomalehdissä ja aikakausjulkaisuissa voimakkaita hyökkäyksiään katolista kirkkoa vastaan. Gregor katsoo, että tämä antoi osaltaan Mussolinille valtin neuvotella sopimuksen itselleen edulliseksi. Samaten Gregor katsoo Mussolinin toimineen puhtaasti taktisista syistä huomioidessaan Evolan rotuteoriat.¹⁶⁴ Siinä missä fasismin aikakaudella Evola näki edes jonkinlaisia mahdollisuuksia traditionalismille, vuoden 1945 jälkeen tilanne oli kokonaan muuttunut. Minkälaisia vaihtoehtoja Evola sitten hahmotteli tradition seuraajille toisen maailmansodan jälkeen?

Gli uomini e le rovine (Men among the ruins) ilmestyi ensimmäisen kerran vuonna 1953. Teoksen tarkoituksena oli tarjota poliittinen doktriini vastavallankumouksellisille henkilöille toisen maailmansodan jälkeisessä maailmassa.¹⁶⁵ Furlong huomioi kuinka teos on

---

¹⁶² Furlong 2012, 50–51.

¹⁶³ Furlong 2012, 87–89.

¹⁶⁴ Gregor 2005, 199, 217–218.

¹⁶⁵ Ferraresi 1987, 130–131.

ennemmin hahmotelma siitä, minkälainen Evolan mukaan traditionaalinen valtiojärjestys käytännössä näyttäisi, kuin ohjenuora vastavallankumoukselle. Evolan *Cavalcare le tigrea (Ride the tiger)* on pidetty vastauksena Rovinen epäonnistuneelle lähestymistavalle. Siinä Evola keskittyy stoalaiseen ja vetäytyvään lähestymistapaan modernia maailmaa kohtaan, vastoin *Rovinessa* esitettyä aktiivista toimintaa. Evola on kuitenkin kirjoittanut teoksia samanaikaisesti ja ne on tarkoitettu myös yhdessä luettaviksi, mikä on aiheuttanut vaikeuksia tulkita hänen kantaansa traditionalistien toimintamallien suhteen sodan jälkeisessä maailmanjärjestyksessä.¹⁶⁶

Evola halvaantui vyötäröstä alaspain Wienin pommituksessa vuonna 1945 ja vietettyään kolme vuotta eri sairaaloissa hän palasi Roomaan 1948. Seuraavana vuonna hän oli jälleen alkanut kirjoittaa oikeistolaisiin lehtiin ja saanut jonkinlaisen seuraajajoukon enimmäkseen nuorison piiristä. Näiden toiveesta Evola kirjoitti pamfletin nimeltään *Orientalmenti* (1950), jossa hän linjasi traditionalistisen oikeiston ydinarvoja. Tämä pamfletti puolestaan johti hänen tärkeimmän poliittisen teoksensa *Gli uomini e le rovino* kirjoittamiseen. Samanaikaisesti hän oli alkanut kirjoittaa *Cavalcare la tigre* teostaan, joka toimii täydenätävänä *Gli uomini*lle. Hansen huomioi, kuinka näitä kirjoja ei voida lukea erillään toisistaan. Hänen mukaansa *Gli uomini e le rovino* on teos universaalista traditionalistisesta poliitikasta, kun taas *Cavalcare la tigre* on vastaus traditionalistien kohtaamiin eksistentiaaliin kysymyksiin.¹⁶⁷

Artikkelissaan *Revitalizing and de-terretoriolaising fascism in the 1950s* Andrea Mammonne esittää päätelmän, jonka mukaan Evola tarjosi toisen maailmansodan jälkeen nuorille uusfasisteille näkemyksen yhdistyneestä Euroopasta, joka ylittäisi kansalliset rajat, eikä olisi sidoksissa fasismin historialliseen painolastiin. Koska Evolan doktriinit eivät olleet sidoksissa kansallisuuteen, aikaan tai paikkaan, Mammonen mukaan äärioikeistolaiset piirit Euroopan laajuisesti ovat ottaneet niistä vaikutteita. Evolan painottama henkisen eliitin muodostama valtio, *imperium*, olisi ainoa toivo Euroopalle Yhdysvaltojen ja

---

¹⁶⁶ Furlong 2012, 53.

¹⁶⁷ Hansen 2002, 88–89.

kommunistisen idän välissä.¹⁶⁸ On kuitenkin lähdeaineiston pohjalta kyseenalaista uskoiko Evola itse tähän mahdollisuuteen. Hänen päätelmänsä toisen maailmansodan jälkeisestä tilanteesta ovat äärimmäisen pessimistisiä, joita käsittelen seuraavaksi.

Evolan sodanjälkeisestä tuotannosta voidaan hahmottaa kaksi erilaista lähestymistapaa: ulkoinen poliittinen ja sisäinen eksistentiaalinen. Molemmat ovat pessimistisiä näkemyksissään tulevaisuuden suhteen. Merkittävin kysymys Evolalle ei ollut historian suunnan kääntäminen, koska syklisen kehityskulun oli vääjämättä kuljettava loppuun asti. Sen sijaan kysymys siitä, miten elää tradition arvojen ja periaatteiden mukaisesti vihamielisessä ympäristössä, on keskeinen hänen sodanjälkeisessä tuotannossaan. Hän näyttäisi päätyvän kolmeen mahdolliseen vaihtoehtoon. Ulkoiseen poliittiseen toimintaan keskittyvät yksilöt käyvät Evolan mukaan hävittyä taistelua. Hän kuitenkin katsoo näiden toimivan oikeutetuina tarkoitusperin, mikäli eivät tee kompromissia traditionalististen arvojen suhteen. Toisekseen mikäli yksilöillä on materiaaliset resurssit ja oikeanlainen henkinen asenne, kykenee hän eristämään itsensä modernista maailmasta. Kolmantena vaihtoehtona Evola näkee modernin maailman kohtaamisen sen kaikissa aspektesseissaan, kunhan yksilö kykenee toimimaan ilman sisäistä ehdollistumista sille.¹⁶⁹

Evola kertoo kirjoittaneensa *Gli uomini e le rovino* -teoksensa poliittisena orientaationa niille, jotka varmasta tappiosta huolimatta halusivat toimia politiikassa. Hän itse katsoi, ettei poliittisella toiminnalla ollut saavutettavissa mitään. Vastauksena siihen miten tradition arvoja voitaisiin vielä ylläpitää, Evola muotoili periaatteen *apoliteia*, jolla hän tarkoitti täydellistä riippumattomuutta yhteiskunnallisista arvoista: *”Apoliteia is the inner distance unassailable by this society and its ”values”; it does not accept being bound by anything spiritual or moral.”*¹⁷⁰

---

¹⁶⁸ Mammone 2011, 302–304.

¹⁶⁹ Evola (1961) 2003, 3.

¹⁷⁰ Evola (1961) 2003, 174–175.

Furlong liittää *apoliteia*-periaatteen Evolan historianymmärrykseen. Koska kastien regression lain mukainen rappion prosessi on hävittänyt kaikki traditionaaliset sosiaalipoliittiset rakenteet, ei yhteiskunnissa ole enää jäljellä mitään, mihin nämä arvot omakseen tunteva ihminen tukeutuisi. Tämän vuoksi hänen on etäännyttävä itsensä kaikesta moderniin sivilisaatioon kuuluvasta ja pidettävä tradition arvoista kiinni vain yksilöllisellä tasolla.¹⁷¹ Guido Stuccon artikkelin *The legacy of a european traditionalist* pohjalta voimme tehdä huomion, jonka mukaan Evola oli jossain määrin noudattanut itse *apoliteia*-periaatetta jo nuoruudestaan lähtien. Evola ei koskaan ollut minkään poliittisen puolueen jäsen, kieltäytyen myös liittymästä fasistipuolueeseen.¹⁷² Tämän voidaan kuitenkin katsoa liittyvän enemmän Evolan kompromissittomuuteen, kuin epäpoliittisuuteen. *Apoliteia* periaatteena on sen sijaan suoraan liitoksissa hänen historianfilosofiinsa, jossa rappion sykli on edennyt kohti loppuaan. Evola palaa Nietzschen esittämään nihilismin ongelmaan, joka oli ytimellisesti sidoksissa hänen ymmärrykseensä traditiosta:

In any case, the general situation characterized by Nietzsche remains: "The struggle for supremacy amidst conditions that are worth nothing: the civilization of great cities, newspapers, fever, uselessness." Such is the framework that justifies the inner imperative of *apoliteia*: to defend the world of being and dignity of him who feels himself belonging to a different humanity and recognizes the desert around himself.¹⁷³

Hansen katsoo, että Evolan antimodernismi on liian radikaalia, jotta sitä voitaisiin soveltaa mihinkään poliittiseen ideologiaan. Metafyysistä historian vääjämätöntä liikettä ei voida muuttaa, joten *apoliteia* on ainoa todellinen vaihtoehto tradition seuraajille. Tämä viittaa Evolan tuotannon ratkaisettamattomalta näyttävään ristiriitaisuuteen koskien historiallista toimijuutta. Syklienkulku on vääjämätöntä, mutta hän kuitenkin painottaa, että ihmiset tekevät historiaa. *Apoliteia* periaatetta noudattavien henkilöiden tehtäväksi

---

¹⁷¹ Furlong 2011, 33.

¹⁷² Stucco 2002, 38.

¹⁷³ Evola (1972) 2002, 176.

näyttäisi siten jäävän tradition tiedon välittäminen eteenpäin, ulkoisesta toiminnasta piddättäytyen.¹⁷⁴ Furlong huomioi, kuinka vuoden 1945 jälkeen Evolan oli muutettava poliittisia strategioitaan radikaalisti, mutta hänen ajattelunsa ydin pysyi edelleen samana. Hyökkäykset kristinuskoa vastaan olivat maltillisempia, mutta skeptisyys ja pessimismi tulevaisuuden ja modernin maailman suhteen muuttuivat voimakkaammaksi.¹⁷⁵ Sykliin vääjäämätön kulku on premissinä hänen historian filosofiassaan ja *apoliteia* näyttäisi loogisesti seuraavan tästä. Tradition seuraajan ja modernin maailman suhdetta kuvaamaan Evola käyttää *tiikerillä ratsastamisen* metaforaa:

When a cycle of civilization is reaching its end, it is difficult to achieve anything by resisting it and by directly opposing the forces in motion. [...] Thus the principle to follow could be that of letting the forces and processes of this epoch take their own course, while keeping oneself firm and ready to intervene when "the tiger, which cannot leap on the person riding it, is tired of running".¹⁷⁶

Metaforassa tiikeri edustaa historiankulkua, modernin maailman dekadenssia. Sillä ratsastava henkilö välttyy tiikerin hyökkäyksiltä, kunnes tiikeri vihdoon väsy. Evola katsoo, että modernisaation prosessi on niin voimakas ja kokonaisvaltainen, ettei sitä vastaan taistelemalla ole saavutettavissa mitään. Tämän vuoksi hän esittää sisäisen asenteen omaksumista, joka on riippumaton ympäröivästä maailmasta. Jännite sisäisen ja ulkoisen, henkisen pyrkimyksen ja toiminnan välillä, on Evolan toisen maailmansodan jälkeisessä tuotannossa keskeisellä sijalla. Modernisaation prosessi on edennyt niin pitkälle, että tradition seuraajat eivät voi odottaa minkäänlaista yhteiskunnallista tukea. Syklin loppuun johtavia kehityskulkuja ei voida kääntää ja ne tulevat vääjäämättä kulkemaan loppuun asti. Tradition periaatteet ovat kuitenkin Evolan mukaan ikuisia, eivätkä sidoksissa historiallisiin tilanteisiin. Näin ollen hän katsoo, että yksilöt voivat järjestää sisäisen elämänsä niiden mukaisiksi, pysyen riippumattomina modernisaation prosessin vaikutuksille. Tiikerillä ratsastamisen metaforalla Evola tarkoittaa, että tradition seuraajien

---

¹⁷⁴ Hansen 2002, 93–94.

¹⁷⁵ Furlong 2012, 21.

¹⁷⁶ Evola (1961) 2003, 10.

velvoite on varmistaa, että heidän periaatteensa eivät ole millään tavoin modernin maailman ehdollistamia.¹⁷⁷

On huomioitava, kuinka Evola pitää modernin maailman rappion prosessia osittain myös positiivisena. Hänen mukaansa nykyisin kriiseistä kärsivät sivilisaatiot kuuluvat moderniin maailmaan. Traditio ei itsessään ole kriisissä, vaan se minkä rappeutumista Evola katsoi todistavansa, oli porvarillinen ja dekadentti moderni siviilisaatio.

In fact, when crisis is mentioned today, what is meant is precisely the bourgeois world: it is the bases of bourgeois civilization and society that suffer these crises and are struck by dissolution. *This is not what I call the world of Tradition.* Socially, politically and culturally, what is crashing down is the system that took shape after the revolution of the Third Estate.¹⁷⁸

Tiikerillä ratsastamisen metafora on Evolan mukaan suunnattu niille, jotka sisäisesti tuntevat tradition omakseen, mutta kellä ei ole sellaisia resursseja, että he voisivat eristäytyä modernista sivilisaatiosta. Tätä varten hän on muotoillut *apoliteia*-periaatteen, jotta nämä yksilöt kykenevät kohtaamaan viimeisen syklin erilaiset vaiheet, pysyen sisäisesti riippumattomina niiden vaikutuksesta. Metafora keskittyy ihmisen sisäiseen dispoitioon, riippumattomuuteen, eikä sisällä tavoitteita tulevaisuuden suhteen. Vaikka syklinen käsitys kuuluu olennaisesti Evolan traditionalismiin, hän katsoo, ettei syklin loppumista ja uuden alkamista voida ennakoida. Näin ollen hän varoittaa elättelemästä toiveita tulevaisuuden suhteen.¹⁷⁹

Noel O'Sullivan esittelee päätelmän teoksessaan *European political thought since 1945*, jonka mukaan Evolan henkinen idealismi ja näkemykset yhdistyneestä euroopasta ovat vaikuttaneet ja tulevat myös jatkossa vaikuttamaan äärioikeistolaiseen ajatteluun. Hän

---

¹⁷⁷ Furlong 2012, 95–96.

¹⁷⁸ Evola (1961) 2003, 4.

¹⁷⁹ Evola (1963) 2010, 223.

kuitenkin katsoo, että Evola tuskin olisi itse kannattanut väkivaltaisia poliittisia toimia tai vallankumousyrityksiä toisen maailmansodan jälkeisessä maailmassa. O’Sullivanin mukaan Evola katsoi traditionalismin voivan selvitä ja välittyä kulttuurisella tasolla, eikä poliittisella.¹⁸⁰ Tutkimani lähdeaineiston pohjalta O’Sullivanin johtopäätös näyttää hyvin johdonmukaiselta. Evolan historianfilosofia seuraa sille asetettuja premissejä syklisestä rappiosta loogiseen päätepisteeseensä asti, joka ei jättänyt toivoa traditionalistiselle yhteiskuntajärjestykselle modernissa maailmassa. Askeettinen vetäytyminen on Evolan toimintaohje tradition seuraajille, eikä hän anna toivoa kultaisen ajan paluusta lähitulevaisuudessa.

Evolan mukaan traditionaalisten sivilisaatioiden kriisi oli alkanut jo kauan ennen ajanlaskun alkua. Se ilmeni erityisesti humanistisessa ajattelussa. Roomalainen sivilisaatio on Evolalle edustanut ideaalista tradition mukaista järjestystä ja yliajallista symbolia. Kristinuskon on kuitenkin vaikuttanut erittäin haitallisesti antiikin maailmaan ja aloittanut läntisessä maailmassa kahtiajaon, joka on johtanut rappiollisen kehityskulun kiihtymiseen. Saksalais-roomalainen valtakunta on Evolan mukaan edustanut viimeisiä tradition mukaisen sosiopoliittisen järjestyksen ilmentymiä läntisessä maailmassa. Ranskan suuri vallankumous on hänen mukaansa toiminut kriittisenä jakolinjana. Tämän jälkeen tradition vastaiset kehityskulut ovat olleet hallitsevia historiassa. Viimeisen syklin aloittavat ratkaisevat tapahtumat Evola kuitenkin sijoittaa omaan elinaikaansa kuuluneisiin mullistuksiin. Näitä olivat ensimmäinen ja toinen maailmansota, sekä Venäjän vallankumous. Hän katsoo, että Eurooppa on menettänyt asemansa maailmanpolitiikassa ja jäänyt Yhdysvaltojen kapitalismin ja idän kommunismin väliseen puristukseen.

Toisen maailmansodan jälkeisessä maailmassa ei ollut sellaisia instituutioita mihin traditionalistit voisivat tukeutua. Evolan päätelmien mukaan viimeisen syklin kehityskulut olivat niin voimakkaita, ettei niitä vastaan toimimalla hyötynyt mitään. Tätä varten hän muotoili *apoliteia*-periaatteen, jonka mukaan tradition seuraajien tuli kohdata moderni maailma kaikissa sen aspekteissaan, mutta olla sisäisesti riippumattomia siitä. Näin ollen

---

¹⁸⁰ O’Sullivan 2004, 146.

ainakin muisto traditiosta välittyisi. Koska Evola hahmotteli viimeisen syklin alkamisen erittäin pitkän aikavälin prosessiksi, ei hän näyttäisi elätelleen toivoa kultaisen ajan paluusta ainakaan lähitulevaisuudessa.

4. JOHTOPÄÄTÖKSET

Evolan historianfilosofian voidaan katsoa olevan ensisijaisesti vastaus eksistentialisiin kysymyksiin, jotka ovat nousseet hänen nuoruudessaan kohtaamastaan nihilismin ongelmasta. Vastauksia tähän Evola etsi filosofiasta, itämaisista uskonnoista ja länsimaisesta esoteriasta. Löydettyään Guénonin traditionalismin hän sai moninaisille vaikutteilleen yhtenäisen viitekehyksen. Kahden luonnon doktriini jakaa olemassaolon metafyy-siselle ja fyysiselle tasolle. Näistä ensimmäinen on muuttumaton, pysyvä ja ikuinen, kun taas fyysinen olemassaolon taso on muutoksen ja katoavaisuuden ehdollistama. Nihilismin ongelma on ylitetty näin ollen uskonhypyillä, kun arvot johdetaan muuttumattomista metafyy-sisistä totuuksista. Traditio edustaa tätä metafyy-sistä olemassaolon kiintopistettä, joka on ihmiskunnan yhteistä perintöä. Yksittäiset uskonnolliset perinteet ovat kulttuurisesti erilaistuneita ilmauksia tradition edustamasta metafyy-sisestä todellisuudesta. Tradition totuudet eivät olleet opittavissa tai keskusteltavissa, vaan niiden yhteyteen kykeni pääsemään ainoastaan ylittämällä ihmisolemukseen liittyviä esteitä, joko askeettisilla harjoituksilla tai viriiliä soturietiikkaa seuraamalla.

Evolan ihmiskunnan historian kulmakivenä toimivat erilaiset myytit. Näistä tärkeimpinä ovat *hyperborealainen* alkurotu, syklinen aikakäsitys ja kastien regression laki. *Hyperborealainen* rotu on ollut jumaltenkaltainen, omaten puhtaan transsendentin henkisyysden. Jonkinlaisen katastrofaalisen tapahtuman seurauksena tämä rotu on muuttanut pohjoisesta alkukodistaan ja sen jälkeläiset ovat muodostaneet ihmiskunnan suuret sivilisaatiot. Syklinen aikakäsitys liittyy *hyperborean* myyttiin. Kultainen aika edustaa Evolan mukaan muistoa tästä muinaisesta rodusta, jonka perimää muiden syklien aikana ilmenneet traditionaaliset sivilisaatiot ovat edustaneet. Syklinen aikakäsitys on Evolalle regressiivinen, sitä luonnehtii lankeaminen korkeammista henkisyysden tiloista kohti fyysisiä, ajan ja materian ehdollistamaa olemassaoloa. Neljän syklin kierto on vääjäämätön,

jolloin kultaista aikaa seuraavat hopeinen, pronssinen ja lopulta viimeinen rauta-aika. Evola katsoi, että neljän aikakauden myytti oli saanut yhteneväisen ilmauksen jokaisessa traditionaalisessa sivilisaatiossa. Jokaisella syklillä on ominaislaatuensa, joka määrittelee ihmiskunnan olemassaolon reunaehdoja. Mitä pidemmälle syklinen kierto etenee, sitä loitommas ihmiskunta joutuu tradition metafysisestä ulottuvuudesta. Traditionalistit ovat katsoneet nykyisen ajan olevan viimeinen rauta-aika, hindulaisuudessa pimeä aika, *kali-yuga*.

Historian negatiivinen kehityskulku ilmenee kastien regression laissa. Sykleillä on vastaavuutensa kastijaon mukaisissa yhteiskuntaluokissa. Valta siirtyy ylimmiltä kasteilta alemmille, mikä aiheuttaa muutoksia yhteiskuntien sisäisessä järjestyksessä. Ylimmät kastit edustavat tradition mukaista henkistä hierarkiaa, jonka hallitessa orgaanisen järjestyksen katsotaan vallitsevan. Tämä on Evolan metafyyminen sovellus ”jokaiselle omansa mukaan” -periaatteesta, koska orgaanisen järjestyksen puitteissa jokainen yksilö toteuttaa omaa henkisen disposition määräämää tehtäväänsä. Tradition mukaiset sosiopoliittiset laitokset rappeutuvat ja menettävät asemansa syklien vaihtuessa. Alempien yhteiskuntaluokkien intressit tulevat hallitseviksi ja yhteys metafyyseen menetetään asteittain. Tämä johtaa lopulta Evolan mukaan juurettomaan ja henkisesti tyhjään sivilisaatioon, jota hän kutsuu moderniksi maailmaksi.

Moderni maailma ei ole alkanut 1900—luvulla, vaan Evola ajoittaa sen ensimmäiset vaiheet noin 800—500—luvulle eaa., jolloin traditionaaliset sivilisaatiot ovat joutuneet kriisiin. Tämän jälkeen ihmiskunnan historiaa on määrittänyt kamppailu tradition viriilin ja maskuliinisen henkisyden, sekä feminiinisen ja lunaarisen välillä. Tämä kamppailu ilmenee erilaisten instituutioiden valtataisteluissa. Hierarkkiset yhteiskunnalliset instituutiot, aristokratia ja monarkia ovat Evolalle merkkejä orgaanisesta yhteiskuntarakenteesta. Henkisen ja maallisen vallan erottaminen toisistaan on johtanut pyhän merkityksen menettämiseen ja alati sekularisoituneeseen yhteiskuntajärjestykseen. 1700—Luvun aikana modernisaation prosessi on edennyt yhä kiihtyvällä tahdilla, Ranskan vallankumouksen toimiessa kriittisenä jakolinjana. Toisen maailmansodan jälkeen Evola katsoi

maailman olevan kokonaan raunioina, viimeisen syklin kulkiessa loppuun kohden. Historian liikettä ei olisi mahdollista kääntää, vaan kriittinen vaihe olisi kestettävä. Tradition seuraajien tuli noudattaa henkisen etäisyyden periaatetta kaikesta moderniin maailmaan liittyvästä.

Evolan ajattelu kuuluu selkeästi spekulatiiviseen historianfilosofiaan. Historian tapahtumat nähdään osana niiden taustalla vaikuttavaa prosessia. Tietoisuus tästä prosessista on avain historian ymmärtämiseen. Evolan metafyyminen historiannäkemys hylkää kokonaan lineaarisen aikakäsityksen. On mielenkiintoista, miten tästä seuraa, että traditiolla ei ole itsessään historiaa, koska sen oletetaan edustavan jonkinlaista ajan ylittävää, tai sen tuolla puolen sijaitsevaa elementtiä. Historia on siis syklinen liike, joka on ajan ulkopuolella olevien tekijöiden ehdollistamaa. Tällöin Evola voi myös soveltaa metafyylistä historiantulkintaansa omien tarkoitusperiensä mukaisesti.

Syklien ominaispiirteet, eli niiden vastaavuus kastien kanssa, ovat se kehikko, minkä puitteissa ihmiset tekevät historiaa. Evolan mukaan ihmiset ovat historiallisia toimijoita, mutta eivät sanele toiminnan olosuhteita. Tradition edustamat metafyylliset totuudet, jotka antavat merkityksen myyteille ja historialle, olivat ratkaisu nihilismin ja relativismin ongelmaan. Ne ilmenivät hierarkkisissa yhteiskuntarakenteissa, joissa hallitsevan eliitin katsottiin omaavan yhteyden tähän olemassaolon korkeampaan tasoon. Evolan mukaan ihmisen olemus on määräytynyt jo ennen hänen syntymäänsä. Näin ollen tradition mukaisessa ihanteellisessa orgaanisessa yhteiskunnassa jokainen yksilö kykenee kehittämään oman olemuksensa mukaisen potentiaalin. Evolalle kaikki tradition mukaiset sivilisaatiot ovat perustuneet henkisille tavoitteille ja kastit ovat olleet määräävä tekijä metafyyllisen järjestyksen realisoimisessa. Historiallisessa mielessä traditio on siis manifestoitunut ulkoisena kurinalaisuutena, jonka oikeutuksen Evola katsoo tulevan metafyylistä tekijöistä.

Evolan vaikutteet ovat olleet erittäin moninaiset. Vaikka hän on muodostanut Guénonin alullepanemasta traditionalismista omanlaisensa ymmärryksen ja näyttänyt muutenkin

seuranneen omia polkujaan, voidaan mielestäni Evola yhdistää konservatiivisen ajattelun perinteeseen. Hänen kirjojensa teemat eivät ole ainutlaatuisia ja liittyvät ensimmäisen maailmansodan jälkeiseen kulttuuripessimismiin, mistä kertoo myös Evolan läheisyys konservatiivisen vallankumouksen piiriläisten ajatusten kanssa. Tutkimuksessani olen pyrkinyt tuomaan esille Evolan vaikutteita ja tarkastelemaan hänen ajatuksiaan myös niitä vasten. Evolan historianfilosofian pohjalta on vaikeaa nähdä hänen ajatteluun poliittiseen toimintaan kannustavana, mutta sen poliittista ulottuvuutta ei voida jättää huomiotta. Hän kritisoi armotta aikalaisensa yhteiskunnan instituutioita, kapitalismia, sosialismia, liberalismia, kulttuurisia virtauksia ja tiedettä. Evola ei kuitenkaan esitä minkäänlaista tietä eteenpäin, eikä haaveile paluusta kultaiseen aikaan. Syklin on kuljettava loppuunsa, eikä tätä kehityskulkua voida kääntää. Lähdeaineiston pohjalta voidaan tehdä päätelmä, että Evolan poliittinen vetovoima perustuu ennemmin hänen analyysiinsä modernin maailman tilasta nihilistisenä arvotyhjiönä, kuin varsinaisesti sovellettavista opeista.

Argumentit poliittisen toiminnan suhteen keskeisiä, jotta voidaan ymmärtää miten Evolan tekstejä ollaan tulkittu. Evolan toista maailmansotaa edeltävän tuotannon keskiössä olivat enimmäkseen metafysiset aiheet. Poliittikkaan liittyviä kirjoituksiaan Evola itse piti aina toissijaisina. Poliittisen toiminnan tuli olla traditionaalisten periaatteiden ohjaama ja ne tuli johtaa suoraan metafysiikkaa koskevista argumenteista. Metafyysisten periaatteiden ja politiikan välillä on selkeä jännite, joka nousee esille erityisesti Evolan sodanjälkeisessä tuotannossa. Evola kirjoittaa autobiografiassaan, kuinka hänen kirjallista tuotantoaan alleviivaa kaksi erillistä henkistä dispositiota. Hän tunnistaa itsessään eristäytymisen tarpeen maailmasta, minkä hän katsoi pyrkimykseksi transsendenssiin. Toisaalta Evola katsoi soturikastin periaatteet oman luonteensa mukaisiksi, mikä vetäytymisen sijaan suosii aktiivista lähestymistapaa. Hän katsoo, että nämä kaksi henkistä dispositiota ovat muovanneet omanlaisensa ymmärryksen traditionalismista ja näkyvät hänen kirjallisen tuotantonsa läpäisevänä sisäisenä jännitteenä.

Evola näki itsensä ensi sijassa tradition tiedon välittäjänä. Hänen historianfilosofiassaan on ominaista se, että siinä sijoitetaan myyttejä maailmaan, joka on erilainen ja aikaisempi kuin nykyinen. Näissä myyteissä saavat alkunsa tapahtumat, jotka puolestaan vaikuttavat nykyisyydessä. Nykyisyys on kuitenkin täysin erillinen siitä maailmasta, jossa myyttien katsotaan tapahtuneen. Myyttien ymmärrys luo pohjan koko ihmiskunnan historian ymmärtämiselle. Evolan suhde moderniteettiin oli monitahoinen ja muovautui ajan myötä. Hän selkeästi uskoi, että ihmiset voivat luoda paremman maailman traditionaalisen yhteiskuntajärjestyksen pohjalta. Tämän voidaan katsoa toimineen hänen poliittisten vaikutusyritystensä yhtenä motivaatiotekijänä. Toisen maailmansodan jälkeen hän ei kuitenkaan enää katsonut mahdolliseksi luoda traditionaalista yhteiskuntajärjestystä. Syklinen kierto oli lähestymässä loppuaan ja tradition seuraajien tuli hänen mukaansa huolehtia omasta henkisestä riippumattomuudestaan. Näin ollen muisto traditionista välittyisi, vaikka uusi kultainen aika ei ollut näkyvissä ainakaan lähitulevaisuudessa.

5. LÄHTEET

Alkuperäisaineisto:

Evola, Julius: *Revolt Against the Modern World – Politics, Religion and Social Order in the Age of Kali Yuga*. Original: *Rivolta Contro il Mondo Moderno* (1969). Trans. Stucco, Guido. Inner Traditions International, Rochester, Vermont 1995.

Evola, Julius: *Men Among the Ruins – Postwar Reflections of a Radical Traditionalist*. Original: *Gli Uomini e le Rovine* (1972). Trans. Stucco, Guido. Inner Traditions International, Rochester, Vermont 2002.

Evola, Julius: *Ride the Tiger – A Survival Manual for the Aristocrats of the Soul*. Original: *Cavalcare la Tigre* (1961). Trans. Godwin, Joscelyn & Fontana, Constance. Inner Traditions International, Rochester, Vermont 2003

Evola, Julius: *The Doctrine of Awakening – The Attainment of Self-mastery According to the Earliest Buddhist Texts*. Original: *La Dottrina del Risveglio* (1943). Trans. Musson, H. E. Inner Traditions International, Rochester, Vermont 1996.

Evola, Julius: *The Mystery of the Grail – Initiation and Magic in the Quest for the Spirit*. Original: *Mistero del Graal* (1937). Trans. Stucco, Guido. Inner Traditions International, Rochester, Vermont 1997.

Evola, Julius: *The Path of Cinnabar – An Intellectual Autobiography of Julius Evola*. Original: *Il Cammino del Cinabro* (1963). Trans. Knipe, Sergio. Arktos Media Ltd. United Kingdom 2010.

Tutkimuskirjallisuus:

Ameriks, Karl: Introduction: Interpreting German Idealism. *The Cambridge Companion to German Idealism*. Ed. Ameriks, Karl. Cambridge University Press, New York 2017.

Bordas, Liviu: Inedited Letters of Julius Evola to Mircea Eliade. *International Journal on Humanistic Ideology* Autumn 2011, Vol.4, pp.125–158.

Bull, Anna Cento: Neo-fascism. *The Oxford Handbook of Fascism*. Ed. R.J.B. Bosworth. Oxford University Press, Oxford, 2009.

Clayes, Gregory: *Searching for Utopia – The History of an Idea*. Thames & Hudson Ltd. London 2011.

Curd, Patricia: Presocratic Philosophy. *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*. Ed. Edward N. Zalta. Winter 2016 Edition.

Davies, Peter: *Myth, Matriarchy and Modernity: Johann Jakob Bachofen in German Culture 1860–1945*. Walter de Gruyter GmbH & Co. KG, Göttingen 2010.

Drake, Richard: Julius Evola, Radical Fascism, and the Lateran Accords. *The Catholic Historical Review* July 1988, vol. 74 (3), pp.403–419.

Feeney, Denis: *Caesar's Calendar: Ancient Time and the Beginnings of History*. University of California Press, California 2007.

Ferraresi, Franco: *Threats to Democracy: The Radical Right in Italy After the War*. Princeton University press, New Jersey 1996.

Ferraresi, Franco: Julius Evola – Tradition, Reaction, and the Radical Right. *European Journal of Sociology* 1987, Vol.28 (1), pp.107–151.

Furlong, Paul: *Social and Political Thought of Julius Evola*. Routledge, New York 2012.

Furlong, Paul: Riding the Tiger – Crisis and Political Strategy in the Thought of Julius Evola. *The Italianist* February 2011, vol.31 (1), pp.25–40.

Gregor, James, A.: *Mussolini's Intellectuals: Fascist Social and Political Thought*. Princeton University press, New Jersey 2005.

Gregor, James, A.: The problem. *Fascism – Critical Concepts in Political Science. Vol1 The Nature of Fascism*. Ed. Griffin, Roger & Feldman, Matthew. Routledge, New York 2004.

Hansen, H.T.: Julius Evola's Political Endeavors. *Evola, Julius: Men Among the Ruins*. Inner Traditions International, Rochester, Vermont 2002.

Hansen, H.T.: A Short Introduction to Julius Evola. *Evola, Julius: Revolt Against the Modern World*. Inner Traditions International, Rochester, Vermont 1995.

Held, David: *Models of Democracy*. Polity Press, Cambridge 2006.

Herf, Jeffrey: *Reactionary Modernism – Technology, Culture, and Politics in Weimar and the Third Reich*. Cambridge University Press, New York 1984.

Heywood, Andrew: *Political Theory – An Introduction (3rd. ed.)* Pallgrave Macmillan, Basingstoke 2007.

Heywood, Andrew: *Political Ideologies – An Introduction (5th. ed.)* Pallgrave Macmillan, Basingstoke 2012.

Kauppinen, Marko: Julius Evola ja Kali Yuga – Näkökulma Esoteeriseen Poliittikkaan ja Aikakäsitykseen. *Poliittikka* 2007, Vol.49(4), pp.219—228.

Lindow, John: *Norse Mythology – A guide to the Gods, Heroes, Rituals and Beliefs*. Oxford University Press, New York 2002.

Mammone, Andrea: Revitalizing and De-territorializing Fascism in the 1950s: The Extreme Right in France and Italy, and the Pan-national (European) Imaginary. *Patterns of prejudice* September 2011, vol. 45 (4), pp.295—318.

McNeill, J.R. & McNeill, William, H.: *Verkottunut Ihmiskunta – Yleiskatsaus Maailmanhistoriaan*. Gummerus Kirjapaino Oy, Tampere 2006.

Monti, Anton: *Mustat Vuodet – Uusfasismi Italiassa 1945-2016*. Kustantamo Tarke, Turku 2017.

Nivala, Asko: Friedrich Schlegel ja Historian Koherenssi: Saksalaisen Varhaisromantiikan Historianfilosofian Uudelleenarviointia. *Historian filosofia*. Toim. Väyrynen, Kari & Pulkkinen, Jarmo. Vastapaino, Tampere 2015.

Nordin, Svante: *Filosofian Historia – Länsimaisen Järjen Seikkailut Thaleesta Postmodernismiin*. Suom. Jukka Heiskanen. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä 1999.

O’Sullivan, Noel: *European Political Thought Since 1945*. Palgrave Macmillan, Basingstoke 2004.

Pals, Daniel, L.: *Eight Theories of Religion*. Oxford University Press, New York 2006.

Parpola, Asko: Hindulaisuus. *Uskonnot Maailmassa*. Toim. Katja Hyry & Juha Pentikäinen. WSOY, Porvoo 1999.

Poggi, Christine: *Inventing Futurism – The Art and Politics of Artificial Optimism*. Princeton university press, Princeton 2009.

Sajama, Seppo: Mitä Arvot Ovat? *Filosofia: Käsitteellisen Ajattelun Perusteita*. Toim. Juha Räikkä. Oy UNIpress Ab, Kuopio 2002.

Schwarzmantel, John: *The Age of Ideology: Political Ideologies from the American Revolution to Postmodern Times*. New York University press, New York 1998.

Sedgwick, Mark: *Against the Modern World – Traditionalism and the Secret Intellectual History of the Twentieth Century*. Oxford University Press, New York 2004.

Skodo, Admir: *The Afterlife of Idealism: The impact of New Idealism on British Historical and Political Thought 1945-1980*. Palgrave Macmillan, Basingstoke 2016.

Stucco, Guido: The Legacy of a European Traditionalist – Julius Evola in Perspective. *The Occidental Quarterly* Fall 2002, Vol.2 (3) pp. 21—44.

Thesleff, Holger: Platon ja platonismi. *Filosofian Historian Kehityslinjoja*. Toim. Petter Korkman & Mikko Yrjönsuuri. Gaudeamus kirja / Oy yliopistokustannus University press Finland ltd, Tampere 1998.

Varughese, John: A Sense of History and Apologetics in a Hindu Context. *Missiology: an International Review* April 2008, vol.36 (2), pp.219—226.

Wolff, Elisabetta Cassina: Evola's Interpretation of Fascism and Moral Responsibility. *Patterns of Prejudice* October 2016, Vol.50 (4-5), pp.478—494.